

Szakdolgozat

Beta Emese

Vidékfejlesztési Agrármérnök

Gödöllő

2024

Magyar Agrár És Élettudományi Egyetem

Szent István Campus

Vidékfejlesztési Agrármérnök Szak

Velencei-tó településeinek gazdasági és társadalmi vizsgálata

Belső konzulens: Prof. Dr. Káposzta József

egyetemi tanár

Készítette: Beta Emese

DUK3LS

Intézet/Tanszék: Vidékfejlesztési és Fenntartható

Gazdaság Intézet

Vidék- és Területfejlesztési Tanszék

Gödöllő

2024

Tartalomjegyzék

1.	BEVEZETÉS	2
2.	IRODALMI ÁTTEKINTÉS	5
2.1	Turisztika összefüggéseinek általános ismerete	8
2.1.1	Turizmus típusai	8
2.2	Turizmus trendek.....	12
2.2.1	Nemzetközi trendek.....	14
2.2.2	Belföldi turizmus trendek.....	15
2.3	Turizmus jelentősége.....	16
2.4	Fenntartható turizmus.....	19
2.4.1	Fenntartható turizmus az Európai Unióban.....	22
2.4.2	Fenntartható turizmus Magyarországon.....	24
3.	VELENCEI-TÓ GAZDASÁGI SZERKEZETÉNEK ELEMZÉSE.....	25
3.1.	Turizmus hatásai.....	25
3.2.	Velencei-tó körüli települések lehatárolása	28
3.2.1.	Pákozd	29
3.2.2.	Sukoró	30
3.2.3.	Velence	32
3.2.4.	Gárdony	34
3.3.	A vizsgált települések gazdasági, társadalmi mutatóinak elemzése.....	37
3.3.1.	Lakónépesség száma	38
3.3.2.	Kormegoszlás	39
3.3.3.	Személyi jövedelemadó.....	43
3.3.4.	Nyilvántartott álláskeresők száma.....	45
3.3.5.	Kulturális rendezvények száma.....	47
3.3.6.	Civil szervezetek	50
3.4.	Eredmények, javaslatok	53
4.	ÖSSZEFOGLALÁS.....	56
5.	IRODALOMJEGYZÉK.....	58
6.	MELLÉKLETEK.....	61

1. BEVEZETÉS

Szakedolgozatomban szeretném bemutatni és részletesebben taglalni a Velencei tó turizmusát illetve a körülötte fekvő települések turisztikáját. Számomra nagyon fontos ez a téma mivel a térségben nőttem fel. Láthattam ahogyan az évek során egyre felkapottabb turizmus jellemezte a Velencei tó térségét. Egyik legkedvesebb emlékeim közé a természetes környezet megléte sorolható ami a turizmus növekedésével évről évre fontosabb szerepet játszott nem csak nekem de a helyi lakosok számára is. Úgy gondolom, hogy a térségnek nagy turisztikai vonzerője van ami számos fejlődést és pozitív előrelépést eredményezett. Az egyik legnagyobb bevételi forrást a mai világban a turisztika adja, tehát érthető, hogy egy ilyen természeti adottságokkal rendelkező térség fejlődni szeretne benne. Természetesen nem szabad elmenni amellett a gondolat mellett sem, hogy nem csak az oda járó turisták kedvében kell járni, hanem a helyi lakosok igényeit is megfelelően kell kezelni. Az elmúlt évek során nagyon sokat köszönhetünk a turizmusnak, hatalmas fejlődéseken mentek keresztül a tó körüli települések, legfőképpen Velence.

A turizmus fontossága

A Velencei-tó környékének természeti megőrzése és a turizmus fejlesztése érdekében fontos a fenntartható turizmus elvei és az azok alapján történő tervezés és megvalósítás.

Nélkülözhetetlenek azok a programok tervezése, amelyek a természet és kultúra megőrzésére koncentrálnak, mint például a természetvédelmi túrák. Ezen kívül a helyi közlekedési hálózat és a turisztikai infrastruktúra javítása szintén egy alapvető tényező. Mindezek közben pedig csökkenteni lehet a környezeti terhelést. Úgy gondolom, hogy a Velencei-tó körüli települések oktatási intézményeiben érdemes lenne olyan témákról beszélni ami a tó és környezete valamint a területen lévő természeti kincsek megóvásáról, fenntartásáról és védelméről szólnak, ezzel is elősegítve a fenntarthatóságot. Emellett a hulladékgazdálkodási rendszerek bevezetése is egy lényeges szempont a szennyezés csökkentése érdekében.

A Velencei- tó és környékének a turizmusban való fejlesztése és fenntartása érdekében elengedhetetlen az integrált és hosszú távú tervezés, amely egyszerre veszi figyelembe a környezeti, gazdasági és társadalmi hatásokat.

A Velencei tó és környéke jelentős gazdasági hasznot húz a turizmusból a helyi közösségek számára. A turizmusból származó bevételek hozzájárulnak a munkahelyek, teremtéséhez, a

helyi gazdaság élénkítéséhez és a helyi vállalkozások támogatásához. A vendéglátóipari egységek, szálláshelyek, és különböző turisztikai szolgáltatások, mint például a vízi sportok, idegenvezetők, és kerékpárkölcsonzók mind hozzájutnak a turisták által elköltött pénzből. Az infrastruktúra fejlesztése, mint például az utak, parkolók, és közlekedési hálózatok javítása tovább növeli a régió gazdasági vonzerőjét és fenntarthatóságát.

A turizmusnak jelentős környezeti hatásai lehetnek a Velencei tóra és a környékére nézve. A fokozott látogatottság terhelheti a tó ökoszisztémáját, különösen a vízminőséget és a helyi élővilágot. Erre az elmúlt pár év a példa, mikor a tó vízminősége olyan rossz volt, hogy még fürdeni sem lehetett benne és az élővilág nagy része is elpusztult. A szállodák, éttermek és egyéb létesítmények építése során gyakran szükséges a természetes területek beépítése, ami veszélyeztetheti a helyi faunát és flórát. Ugyanakkor a fenntartható turizmusra való törekvés csökkentése elősegítheti a természetvédelmi intézkedések bevezetését, mint például a szennyezés csökkentését vagy a hulladékkezelés javítását.

A turizmusnak jelentős társadalmi hatásai vannak a Velencei-tó környékén. A helyi lakosság számára a turizmus nem csak munkahelyeket teremt, hanem növeli az életszínvonalat is. Az idegenforgalomból származó bevételek hozzájárulnak a helyi közösségek fejlesztéséhez például oktatási és egészségügyi szolgáltatások javításához. Viszont a fokozott turizmus növelheti a konfliktusokat a helyiek és a látogatók között. Emellett az ingatlanárak emelkedése is egy nagy kihívást jelent ugyanis megnehezíti a helyiek számára a környékre való költözést.

Célkitűzések

Ahhoz, hogy látni lehessen a turisztika által létrejött fejlődési folyamatokat fontos elsősorban a Velencei tó történelmének ismerete. Ennek fényében könnyebben látható a fejlődés és előrehaladás. Másik fontos tényező bemutatása a dolgozat során, a turizmus. Elsősorban erről szeretnék egy átfogó és általános bemutatást ismertetni, majd kitérek a térség és a Velencei tó adottságaiból adódó turizmusra.

Kutatásomat primer adatok alapján készítettem a KSH és a TEIR adatbázis segítségével.

A dolgozatomban célul tűztem ki a turizmus összefüggéseinek általános ismeretének bemutatását a trendeken keresztül a hatásokon át egészen a turizmus fenntarthatóságáig nem csak Magyarországon hanem az Európai Unióban. Emellett szeretném négy, a Velencei-tó körül elhelyezkedő település gazdasági és társadalmi mutatóit is részletesen vizsgálni Az elemzés során figyelembe veszem többek között a lakónépesség változását, a kulturális

rendezvények számát, a személyi jövedelemadóval kapcsolatos adatokat és a nyilvántartott álláskeresők számát, hogy átfogó képet nyújtson a turizmus térségre gyakorolt közvetlen és közvetett hatásáról.

2. IRODALMI ÁTTEKINTÉS

Turizmus létrejötte

A turizmus kialakulásának alapjai már az ókori római és görög civilizációban is fellelhetők. Az akkori utazások nagy része hivatáshoz volt kötve, de számottevőek voltak azok az utazások is amelyek az egészséghez, sporthoz vagy a valláshoz tartoztak. Például az első olimpiai játékokon Kr.e. 776-ban számos messziről érkező vendég vett részt mint néző. Először a Római Birodalomban alakult ki a szabadidős utazás hiszen a birodalom infrastruktúrája megfelelő feltételeket teremtett az utazásokhoz. Egy görög földrajztudós, Hérodotosz már az ókori időkben leírta az utazási motivációkat valamint beszámolt a vendégbarátság intézményéről is amely a görög városállamokban volt jelen. Ez a létesítmény szállást és ellátást adott a távolról érkező vendégeknek. (Gyuricza, 2008)

A korai középkorban az utazások száma nagy mértékben csökkent a 476-os egyházszakadást követően. Ehhez nagyban hozzájárult a népvándorlás okozta pusztítások valamint a Római Birodalom úthálózatának romlása is, így már az utazások nem bizonyosultak biztonságosnak. Ezen kívül a feudalizmus által létrejött jobbágyok röghöz kötése és a keresztények szigorú erkölcsi normái szintúgy nagy befolyást tettek az utazásra, ugyanis a földművelők nem hagyhatták el birtokaikat, az egyház pedig a visszafogottságot és a stabilitást hirdette. Ugyan az utazók száma nem volt sok, a papok, nemesek, királyok és kereskedők továbbra is részt vettek különféle vallási és politikai eseményeken valamint a kereskedelmi tevékenységekben. A vallási életből adódó zarándoklatok és a kolostorok vendégszeretete serkentették az utazások fenntartását. A középkori kereskedelem erősödése a rendszeresen megrendezett vásároknak és a tengeri levantei kereskedelemnek köszönhető melyek tovább fokozták az utazásokat. A kereskedelem mellett a tanulmányokból adódó utazások száma szintúgy növelte az emberek forgalmát. Míg az ókorban a fürdőkultusznak jelentős szerepe volt, addig a középkorban jelentősége visszaesett. A megmaradt fürdők a szerzetesrendek kezelésébe kerültek, ezáltal már csak egy funkciót töltött be, méghozzá a gyógyítást. A 15. század nagy változást hozott a középkornak. A földrajzi felfedezések nagy lehetőségeket adtak nem csak a kereskedelem számára hanem a más okokból történő utazásoknak is. Egyrészt a Földközi-tenger medencéjének érdekeltsége átruházódott az óceánokon túli addigi ismeretlen helyekre. Másrészt pedig Amerika felfedezése és a portugálok Indiába történő érkezése jelentette a 15. század eseményeinek csúcspontját. (Michalkó, 2012)

Ahogy közeledett az újkor, egyre gyakoribbá váltak az utazások. Ez leginkább I. Erzsébetnek köszönhető, hiszen ő ösztönözte az arisztokratákat az európai utazásokra. Elterjedté váltak az úgynevezett Grand Tour-ok, melyek európai körutazást jelentettek. A Grand Tour célja a világ megismerése volt, hogy a fiatalok nyelveket tanuljanak, kapcsolatokat építsenek és, hogy különböző tanulmányi ágakban tudják elsajátítani a tudásukat. Mivel akkor még nem voltak a mai értelemben vett turisztikai szolgáltatások kialakulva, ezért gyakran menedékházakban szálltak meg. Az utazóknak ajánlóleveleket kellett magukkal vinniük, hogy az előkelő társaságok befogadják őket. Ez évente körülbelül 15-20. 000 embert érintett. (Gyuricza, 2008)

A 16. és 17. században lévő utazók még nem törődtek a táj szépségeivel, hiszen számukra a felfedezések és a lehetőségek kutatása volt fontos. Ugyan a postakocsik megjelenése nagy fejlődést hozott azok számára is akiknek sajátja nem telt, de az utazások továbbra is sok akadállyal és kockázattal jártak ugyanis az utak minősége nem minősült jónak, és a fogadók helyek is rossz állapotúak voltak. Például Párizs és Marseille között az út 13 napot vett igénybe. A 18. század közepére pedig a fürdőturizmus is fellendül hiszen egy angol orvos, Russel írt egy könyvet mely a tenger gyógyító erejéről szólt. Ezáltal a tengerparti városok közkedvelt üdülőhellyé kezdtek válni. (Michalkó, 2012)

A 19. században lévő ipari forradalom hatására nagy változások léptek fel nem csak az Amerikai Egyesült Államokban hanem Nagy Britanniában és Európában is. Ennek hatására a népességszám növekedése, az urbanizáció és a társadalom szerkezetének átalakulása mind hozzájárult a turizmus fejlődéséhez. Innentől kezdve az utazásnak nem szabott gátat többé sem az időjárás sem pedig a természeti viszonyok. Az utazni vágyóknak többet nem kell várniuk a megfelelő szélre vagy figyelniük a dagályra vagy az esetleges időjárási feltételekre. (Michalkó, 2007)

A következő nagy áttörést a vasút és annak hálózatának kiépítése hozta. Ugyan kezdetben csak az iparban volt szerepük, később 1825-ben már személyszállításra is használták. A teherszállító vonatokon kívül, a vasút hálózata és a személyszállító vonatok is folyamatosan és dinamikusan fejlődtek. Míg 1840-ben összesen 2700 kilométernyi vágány volt Európában addig 1910-re Oroszországot leszámítva ez a szám 250. 000 km-re ugrott fel. A vasút mellett a gőzhajók és a repülők zárták a 19. század nagy fejlődési eredményeit. A fából készült hajók helyett vasból és acélból készítették a gőzhajókat ami nagyban megkönnyítette a tengeri közlekedést, kereskedelmet és elősegítette annak további fejlődést. (Michalkó, 2012)

A 19. században az utazási motivációk között megjelennek az érzelmek mint például a romantika. Az irodalom és a festészet által új történelmi és földrajzi helyszínek váltak keresetté. A század második felétől már nem csak az arisztokrácia élvezte az utazásokat, hanem a polgárság is, akiknek legfőbb úticéljuk a Francia Riviéra, Monte Carlo és Svájc volt. A korszak utazási célpontjává a hegyvidékek és a tengerpartok válnak. Tehát fokozatosan növekszik az igény és felkeresés a hegyi túrák, a síelés, és a tengerparti üdülőhelyek iránt. (Dombay, 2007)

A 20. században megjelenő gépkocsik nagy hatást gyakoroltak nem csak a turizmus fejlődésére hanem a modern ipar felépítésére is. Mind az autó, mind pedig az autóbusz megjelenése nagy mérföldkőnek számít a turizmusban hiszen ezek megjelenése lehetővé tette a rugalmasabb és árban is kedvezőbb utazásokat. Mindezek pedig elősegítették az utak, autópályák kiépítését, később pedig a motelek elterjedését.

Az 1. világháború okozta gondok és gyötrelmek háttérbe szorították az utazási kedvet. Ennek ellenére az 1920-as években az utazás ismét fellendült, hiszen sokak ki szerettek volna törni abból a környezetből amiben a háború idején voltak, mások pedig a katonák által felfedezett helyeket látogatták meg. A háború ideje alatt lehetőség adódott a belföldi turizmus kiépülésének kezdetéhez. Emellett az egyik következménye a háborúnak a gazdasági világválság és infláció volt. Ennek eredménye pedig az emigrációs célú utazások és a valutaválságból eredő fellendülő vendégforgalom. Majd 1937-ben az ILO (Nemzetközi Munkaügyi Szervezet) elérte hogy több Európai országban is jelen legyen a fizetett szabadság ami szintúgy erősítette az utazások gyakoriságának növekedését. (Michalkó, 2012)

1. táblázat: Az 1930-as évek nemzetközi turizmusa

Ország	Millió fő
Ausztria	1,8
Franciaország	1,8
Olaszország	1,4
Spanyolország	0,3
Magyarország	0,2
Görögország	0,07

Forrás: Gyömrei S., 1934

Gyömrei becslései szerint (Gyömrei, 1934) az 1930-as években a fent említett országokban a nemzetközi turizmus nagyságrendje rohamosan nőtt. Míg a két világháború között közel 10 millió fő volt az utazók száma, addigra a 30-as évek végre ez 25 millió főre emelkedett.

Úgy gondolom, hogy a turizmus mindig is a társadalom és az emberiség része volt valamilyen formában. Nem csak az ókorban vagy középkorban adott lehetőséget az utazás a felfedezéseknek hanem napjainkban is. Manapság a turizmus segít az utazóknak kikapcsolódni és világot látni miközben több ezer embernek ad lehetőséget a munka világában kiteljesedni.

2.1 Turisztika összefüggéseinek általános ismerete

A turizmus fogalma

Az évek során több fogalommal és definícióval találkozhatunk a turizmus témában mégis a lényege mindegyiknek szinte ugyan az. A WTO vagy más néven OMT (Organizacion Mundial del Turismo), magyarul az Idegenforgalmi Világszervezet és az Interparlamentáris Unió 1989-ben elfogadott Hágai Nyilatkozata a turizmusról, fogalmazta meg a legérthetőbben a turizmus definícióját melynél alapul vették Lengyel Márton (Lengyel, 1997) által leírt meghatározást. A turizmus vagy más néven idegenforgalom az emberek szabad helyváltogatását jelenti. Ez alatt pedig kivételt képeznek a munkahelyre és az állandó lakóhelyre való ingázások. Ezen kívül ide tartoznak még ehhez a helyváltogatáshoz való szükségletek kielégítése céljából létrehozott szolgáltatási intézményrendszerek is.

Az alapfogalmak közé tartozik a turista kifejezés is melynek definiálása több pontban merül ki. A nemzetközi idegenforgalom szereplői a turisták, kirándulók és átutazók. Turistáknak nevezzük azokat az embereket akik az adott országban több mint 24 órát tartózkodnak tehát minimum egy éjszakát ott töltenek. A kirándulók csoportjába azok tartoznak akik kevesebb mint 24 órát töltenek el a meglátogatott országban. Az átutazók, ahogy már a szóból is kiderül, csak tranzit útként veszik igénybe az adott ország területét, tehát céljuk egy másik ország elérése. (Fekete-Claude, 2001)

2.1.1 Turizmus típusai

A turizmusnak az egyik tulajdonsága a transzdiszciplinaritás ami a meglétét jelenti, a különböző tudományágak közötti átjárhatóságnak. Ez azért is fontos mert magát az idegenforgalmat más és más tudományágak foglalják magukba. Ezek közül az ágak közül a legtöbb ismerettel a földrajz, néprajztudomány és közgazdaság rendelkezik. Viszont a lényeg még mindig az állandó környezetből való kiszakadás akár hosszú vagy akár rövid távra. Azonban az egyik fontos tényezője, hogy ez az időtöltés lehet munkaidőben vagy szabadidőben. Ebből kifolyólag a turizmusnak kettő nagyobb csoportját különböztetjük meg, a szabadidő turizmust és a hivatás turizmust. Az előbbi jelenti a hagyományos nyaralásokat, kiruccanásokat a családdal, barátokkal. Tehát a mindennapos megszokásokból kitörve más helyek, országok,

illetve városok felfedezését jelenti. Azok az utazások amelyek kapcsolatban állnak a megélhetéssel és a munkával, hivatás turizmusnak nevezzük. Ilyen esetben az utazás munkaidőben zajlik és a cég, vállalat vagy szervezet fizeti annak költségeit. Célja pedig nem az utazó, dolgozó hanem a kiküldő, legyen az akár a munkáltató, érdekeit képviseli. A hivatás turizmuson belül megkülönböztetünk üzleti, incentive, és konferencia turizmust. (Michalkó, 2012)

Típusai szerint a turizmus lehet nemzetközi és belföldi azaz hazai turizmus. Az adott ország gazdaságában mind a kettő típus nagy szerepet játszik. Ahhoz, hogy a turizmus kiegyensúlyozott és fenntartható legyen mind a hazai és a nemzetközi idegenforgalomnak ismerni kell a sajátosságait és kihívásait. A két változat között számos különbség figyelhető meg. Például a nemzetközi turizmus lebonyolítása több és nehezebb feladatokat igényel míg a hazai turizmus ilyen szempontból egyszerűbb viszont kevesebb gazdasági növekedést eredményezhet. Ugyan a nemzetközi turizmus nagyobb bevételt generálhat, ugyanakkor a belföldi turizmusból származó bevétel stabilabb. Természetesen ennek egy tökéletes ellenpéldája volt a covid 19-es járvány ami szinte minden ehhez hasonló jelenséget felülírt. (Nagykapos és Vidéke Társulás, 2013)

Nemzetközi turizmus

Azokat az utazásokat, amelyek során az egyik ország állampolgára egy másik ország területére lép, a nemzetközi turizmus részeként kezeljük. Az Európai Unió államai közötti utazások is a nemzetközi turizmushoz tartoznak, mivel bár a Schengeni Egyezmény csatlakozása után a politikai határok jelképesekké váltak, a nemzetközi jog továbbra is önálló államként tekint az érintett tagországokra.

Egy ország nemzetközi turizmusa szempontjából a külföldi állampolgárok érkezését beutazásnak, míg a saját állampolgárok külföldre utazását kiutazásnak nevezzük. Gazdasági szempontból a beutazó turistákat aktív a kiutazókat pedig passzív turizmusnak is nevezhetjük . Az aktívum növeli a passzívum csökkenti az ország devizamérlegét. A nemzetközi turizmus alapvetően nem tér el a belfölditől, de akár piacgazdaságú demokráciákat, akár tervgazdaságú diktatúrákat vizsgálunk, nagy mértékben növeli az adott ország nemzetközi ismertségét, emellett fontos gazdaságfejlesztő és élénkítő eszköz. (Michalkó, 2012)

A nemzetközi turizmussal kapcsolatban gyakran találkozunk pozitív gondolatokkal, mint például a „béke iparága” kifejezéssel, amely utalhat a világbéke megteremtésében játszott

szerepére, valamint arra, hogy működése békés viszonyokat von maga után. Ezen kívül a kulturális közeledés eszközeként is megjelenhet.

Belföldi turizmus

A Belföldi turizmus az adott ország lakosságának határokon belüli utazásait jelenti. Habár ez a fajta turizmus szerves része az ország idegenforgalmának, a résztvevőket gyakran bonyolult megkülönböztetni a helyi lakosok szabadidős tevékenységeitől. Statisztikailag a belföldi turizmus leginkább a regisztrált szálláshelyeken keresztül mérhető, más szolgáltatások esetében viszont nehéz megállapítani a z igénybe vevők állampolgárságát. Egyik jellemzője, hogy nem feltétlenül kapcsolódik szálláshelyekhez, különösen azokban az országokban ahol a szállásdíjak a külföldi turisták fizetőképességéhez igazódnak vagy ahol az ország kis mérete miatt kevés az otthontól távoli éjszakázás igénye. Ilyenkor az utazók gyakran rokonoknál, ismerősöknél vagy barátoknál szállnak meg. Egyes országokban mint például Svédországban a belföldi turizmus iránti kereslet jóval nagyobb mint a külföldi turisták által generált forgalom. (Lengyel, 2004)

A fenntarthatóságra törekvő országok turisztikai irányítása és a vállalkozói szféra egyaránt felismerte a belföldi turizmus fontosságát. Ez a szegmens nem csak a külföldi kereslet kiegészítésében játszik jelentős szerepet, hanem már önmagában is fontos. A belföldi turizmus hozzájárulhat a szezonális mérsékléséhez, ugyanis egy rugalmas és széles piacot fed le az iskolás csoportoktól a nyugdíjasokig. Megfelelő ár és termékpolitika kialakításával ez a szegmens sikeresen szervezhető, biztosítva a létesítmények kihasználtságát és gazdaságos működését. A belföldi turizmus mozgásai vagy éppen mozdulatlanságai szorosan összefüggnek az adott ország méreteivel és az utazási szabályozással. A belföldi turizmus egészen mást jelent egy kontinensnyi országban mint például USA, Kanada, Kína, mint egy kisebb területű országban vagy miniállamban. Az egykori diktatúrákban jellemző volt, hogy adminisztratív eszközökkel korlátozták a lakosság szabad mozgását, így ahol a hatalom nem támogatta a települések közötti utazást, ott a belföldi turizmus hosszú időn keresztül nem fejlődhetett ki, vagy csak csoportosan szervezett kirándulásokat engedélyeztek például a Szovjetunióban. (Nagykapos és Vidéke Társulás, 2013)

A belföldi turizmus általában a kisebb mértékben szervezett jellege határozza meg, ugyanakkor szervezett utazások is előfordulnak, olyanok mint például a tanulmányi kirándulások vagy termékbemutatóval egybekötött társasutak. Ez a turizmusforma különleges jelentőséggel bír, mivel elősegíti a szülőföldhöz való pozitív viszonyulást, a hazaszeretet és a területi identitás kialakulását, továbbá helyettesíthetetlen szerepet játszik a kultúra közvetítésében. Manapság a

belföldi turizmusra sok helyen a sikeres területfejlesztési politika egyik kulcsaként tekintenek. Számos ország különféle kedvezményekkel igyekszik támogatni a társadalom bizonyos csoportjainak, legyenek azok diákok, nyugdíjasok, nagycsaládosok vagy akár mozgáskorlátozottak, belföldi turizmusban való részvételét. A belföldi utazások a nemzetközi turizmus előszobájának tekinthetők, lehetőséget nyújtva az utazással kapcsolatos alapvető viselkedési normák elsajátítására. (Erdős Martonné, 2009)

Ahogy az idő haladt úgy a turizmus is folyamatosan fejlődött így mára már számos fajtája létezik. Természetesen az összeset hosszú lenne felsorolni ezért tíz csoportot szeretnék bemutatni. (Szatmári , 2022)

- I. Az utazás motívuma szerinti csoportosítás. A turisztikai motívum azt jelenti, hogy vannak olyan utazási szándékok amik az embereket ösztönzik a turizmusban való részvételre valamint célokra amelyeket el szeretnének érni. Ide sorolható a szabadidő turizmus és a hivatásturizmus amelyeket már a fentiekben részleteztem.
- II. Egy adott ország szempontjából hat különböző turizmust különíthetünk el. Ezek a beutazó, kiutazó, nemzetközi, belföldi, belső és nemzeti turizmus. A beutazó és kiutazó turizmus között az a különbség, hogy míg az előbbinél a küldő hely az országhatáron kívül van, addig az utóbbinál a fogadóhely van az országhatáron kívül.
- III. Küldő hely szempontjából beszélhetünk aktív és passzív turizmusról. Az aktív turizmus a külföldi és belföldi turistákból tevődik össze egy adott helyen. A passzív turizmus azokból az emberekből áll akik átmenetileg távol vannak egy adott területről.
- IV. Szervezési szempontból a turizmus lehet szervezett és nem szervezett. Szervezett turizmus alatt olyan utazásokat lehet érteni amiket nem az egyén hanem egy vállalkozó és más jogosultak által lett létrehozva. Ez lehet egyéni és csoportos, az utóbbi a gyakoribb ennél a turizmusfajtánál. A nem szervezett turizmusra inkább az egyéni forma jellemző. Ebben az esetben az egyén maga szervezi és bonyolítja le az utazással kapcsolatos teendőket.
- V. Utazás jellege szerint megkülönböztetünk turistaforgalmat, kiránduló és átutazó turizmust. A turistaforgalom kifejezés azt jelenti, hogy az adott turista minimum 24 órát vagy egy éjszakát tölt el az egyes országban. Aki kiránduló turizmusban vesz részt az adott helyen, éjszakázás nélkül töltik el ott az idejüket. Akik pedig az átutazó turizmust választják, csak átmenetileg tartózkodnak az adott területen.

- VI. Az igénybe vett közlekedési eszközök szerint 4 további csoportot lehet elkülöníteni. Ezek a közúti, vasúti, légi és vízi turizmus. Az elsőbe sorolhatjuk például a kerékpáros és gyalogos turizmust is.
- VII. Időbeli szempontból megkülönböztetünk folyamatos és idényszerű turizmust. Az első típus egész évben jelentkező idegenforgalmat jelent míg a második csak az év egyes szakaszaiban jelentkezik.
- VIII. Minőségi szempontból a turizmus lehet luxus, átlagos és tömeges. Az utóbbi jellemzője az alacsony árszínvonal és az alacsony vásárlóerővel rendelkező kereslet. Az átlagos turizmus kielégíti az átlagos igényeket míg a luxus illetve exkluzív turizmus esetében egyedi igények és helylátogatások történnek valamint jellemző rá a magas vásárlóerő és színvonal.
- IX. A résztvevők kora szerint találkozhatunk ifjúsági, középkorosztályi, és senior turizmussal. Az első turizmus jellemzője az élménykeresés és a korlátozott vásárlóerő. A középkorosztályi turizmusra pedig a korlátozott szabadidő és magasabb vásárlóerő. A legutóbbi típus pedig nagy szabadidővel rendelkezik.

A környezethez való viszonya alapján a turizmus lehet mennyiségi és szelíd. Mennyiségi turizmus kapcsán a szervezőnek a legfontosabb, hogy a mennyiséget növelni tudja míg a szelíd turizmus lehetővé teszi a táj megtekintését közben nem veszélyeztetni az adott területet, kulturális sajátosságait és annak környezetét amit meglátogattak.

2.2 Turizmus trendek

A világgazdaságban jelentős növekedést mutat 1950 óta a szolgáltatási szektor azon belül is a turizmus. A turisztikai világpiac mára már egy összefüggő rendszert alkot melyben a tényezők egymástól függenek, tehát elmondható, hogy a kereslet és a kínálat is jelentős változásokon mentek keresztül az elmúlt évek során. A nemzetközi és belföldi turizmus sokszínűsége folyamatosan, különböző területek bekapcsolódásával bővül, azonban csak azok a desztinációk, szereplők illetve attrakciók maradhatnak versenyben melyek minősége kiváló és az elvárásoknak megfelelő. (Kovács & Kiss, 2018)

Egyik fontos tényező a turizmus regionális kötődése és lokális jelenléte, ugyanis az attrakciók nagy része egy adott hely illetve térség vonzerőjére épül. Mivel a turizmus egyik velejárója az infrastruktúra fejlődése, elengedhetetlen, hogy a településszerkezet, foglalkoztatás, térségi kapcsolatok, életmód, életminőség és a környezet ne változzon.

2019-re a nemzetközi turistaérkezések száma meghaladta az 1,5 milliárdot az általuk végbement költsékek pedig az 1700 USD-re nőtt. Ez a nagy fejlődés 330 millió ember munkájának biztosítását eredményezte. Mivel ez már jelentős társadalmi, gazdasági, és környezeti hatásokkal jár mint például a tömegturizmus, szükségessé vált a turizmus valamilyen szintű szabályozása. (Aubert, 2011)

Természetesen Magyarország esetében is a társadalmi, gazdasági életében és a nemzetközi imázsában is különösen fontos szerepet tölt be a turizmus. Az idegenforgalom már az 1960-as évek végétől nagy jelentőséggel bír a hazai gazdasági és társadalmi életben.

A turizmus trendjeit sok féle képpen lehet csoportosítani, például térbeli, fogyasztói, és kínálati oldalról is megközelíthetjük a változásokat. Az elmúlt években a keresleti oldalon az élményközpontúság és a felelősségteljes szabadidő eltöltése vált fontossá. A turisták egyre inkább aktív élményekre vágnak amelyek által új tapasztalatokat szerezhetnek az önismeretük fejlesztése mellett. Napjainkban az egyéni élményszerzés kiemelt szerepet tölt be a turizmusban annak ellenére, hogy a tömegturizmus továbbra is jelentős. Az új trendek között szerepel a sport, látnivalók és a megelégedettség fontossága valamint az alternatív turizmus formái is mint például az örökség, falusi, etnikai és kalandturizmus. A demográfiai és társadalmi változások, a családstruktúra változásai és az iskolai végzettség emelkedése pozitívan befolyásolják az aktív turizmus iránti érdeklődést. Valamint az egészségtudatosság növekedése szintúgy nagy szerepet játszik az aktív turizmusban ami a fittség megőrzésére és az egészségre fókuszál. Emellett az is elmondható, hogy a jólétben felnevelkedett generációk azok akik több és nagyobb élményt várnak el egy nyaralástól, de természetesen a többi generáció igényei is folyamatosan nőnek. A globális turizmus egy új típusú növekedésen és átalakuláson megy keresztül a társadalmi, gazdasági, politikai, technológiai, és demográfiai változások hatására. (Kovács & Kiss, 2018)

2.2.1 Nemzetközi trendek

A nemzetközi turisztikai trendeket három fő csoportra oszthatjuk, a térbeli, keresleti/fogyasztói, és a digitális technológiai trendekre.

2. táblázat: Turizmus trendek

Keresleti/Fogyasztói trendek	A közösségi gazdaság erősödése
	Folytonos elvárás növekedés a turisztikai brandekkel szemben
	A testreszabott szolgáltatások nyújtása iránti igények növekedése
	Az ezredfordulós generáció fogyasztási szokásai közé az autentikus élmények keresése prioritást élvez
Térbeli trendek	Térségek átrendeződése, a biztonságos térségeknek előtérbe helyezése
	A fejlődő országok tekintetében a turizmus szerepe erősödik
	Klímváltozás hatásai
	A globális turizmus növekedése a terrorturizmus ellenére
Digitális technológiai trendek	A Google össze kívánja kötni a keresletet a kínálattal a saját platformján
	A turizmus negatív hatásainak felerősödése
	A virtuális realitás alkalmazásának kérdése
	Az adatelemzések előretörése

Forrás: Online 1., 2018

Ahogy már a fentiekben is említettem, az ezredfordulós generáció számára elvárás, hogy egy utazás, esetleges nyaralás vagy kirándulás, fokozottabb és nagyobb élményeket nyújtson. Ez talán visszavezethető a folytonos mindennapi stressz levezetésére és a komfortzónából való kilépésre. A közösségi gazdaság, más néven sharing economy egy olyan szociális és gazdasági rendszert foglal magába ahol a felhasználók anélkül vehetik igénybe a szolgáltatásokat, hogy fizetnének értük, ráadásul akkor használhatják amikor szeretnék. (Online 1., 2018)

Mint utazóknak fontos figyelembe venni azt a tényezőt is, hogy nem minden térség biztonságos, ezért a turisták az úticéljukat e szerint tervezik. Természetesen nem csak ez a szempont alapján választanak úticélt maguknak a kirándulni vágyók hanem például történelmi, természeti adottságok vagy csak szimplán egy fejlettebb ország érdekesebbnek bizonyulhat az emberek számára turisztikailag. Sokszor viszont annak a jelenségnek mint a tömegturizmus, ellenére is szívesen utaznak a turisták, egyik országból a másikba.

Sajnos napjainkban a virtuális világ sokszor egy eltorzított képet mutat ami csalódást okozhat az utazók számára is. Például videókon képeken csodálatos, elképesztő helyeket találhatunk, majd mikor elutaztunk az adott városban vagy térségbe, nem ugyanazt a látványt, sőt egy kiábrándító képet kaphatunk. Emellett elveszik a meglepetés, kreativitás és a képzelőerő is amik pozitívan hatnak a mentális egészségre ezáltal egyre több és több ingerre, és fokozottabb kalandra vágyik az ember. (Beinstein, 2002)

2.2.2 Belföldi turizmus trendek

2024-ben a legkiemelkedőbb turizmus trendek a fenntarthatóság, technológia, egészség az élmények és az alkalmazkodás. Ugyanakkor nem szabad elmenne mellett, hogy ezek a trendek nagy része nem csak a belföldi turizmusra, hanem a nemzetközire is érvényesek, mint például az élményközpontúság, és a fenntarthatóság iránti igény. Magyarországon úgy gondolom, hogy nagy szerepet játszanak a fesztiválok és a helyi programok is melyek nagyban növelik a belföldi turizmus vonzerőjét különösen a fiatalabb korosztály számára. Ami véleményem szerint az egyik legfontosabb, hiszen ha a fiatalokat meg lehet „fogni” egy-egy ilyen programmal, élménnyel akkor fenntarthatják az ország belföldi turizmusának egy fontosabb részét.

A turizmusban kiemelt szerepet kap napjainkban a fenntarthatóság. Az utazók nem csak külföldön hanem az országon belül is egyre inkább a környezetbarát alternatívákat keresik. Úgy gondolom, hogy Magyarországon a tömegközlekedés használata nem csak praktikus, hanem pénzben is megfizethetőbb mint saját autóval járni, így sokszor praktikusabb inkább azokat használni. (Csapó & Törőcsik , A turizmus jövője a nemzetközi és hazai turizmus legújabb trendjeinek elemzése elméleti és gyakorlati megközelítésben, 2020)

A technológia előrehaladtával pedig fokozni lehet a vendégélményt, akár ha csak azokra a kis apróságokra gondolunk mikor valahova szállást foglalunk vagy ha belépőt fizetünk online, nem csak tájékozódni tudunk az árakról hanem akár olcsóbban meg is tudjuk venni például az adott jegyet. Másik ilyen eset amit kiemelnék például a bejelentkezés nélküli szállás átvétele.

Ilyenben már nekem is volt részem és valóban sokkal kényelmesebb, ugyanis nem kell egy bizonyos időponthoz igazodni. (Máhr, Keller , & Birkner, 2022)

Az egészség és jóllét egy fontos tényezője a turizmusnak. Egyre több fitneszközpont valamint sporttal és a mentális egészséggel kapcsolatos lehetőségek teremődnek meg napjainkban. Turizmus tekintetében is növekvő tendenciát vehetünk észre a vezetett túrák, és egyéb szabadban eltölthető programok gyakoriságában. Természetesen az egészség nem csak a sportból hanem az étkezésből is áll. Napjainkra már elterjedtebb az egészségesebb ételek elkészítése és az alapanyagok beszerzése. Akár egy helyi piacon való vásárlás, ahol a zöldségek, gyümölcsök helyi termelőktől elsőkézből származnak, egy élményként is felfogható annak aki vendégként tartózkodik a térségben.

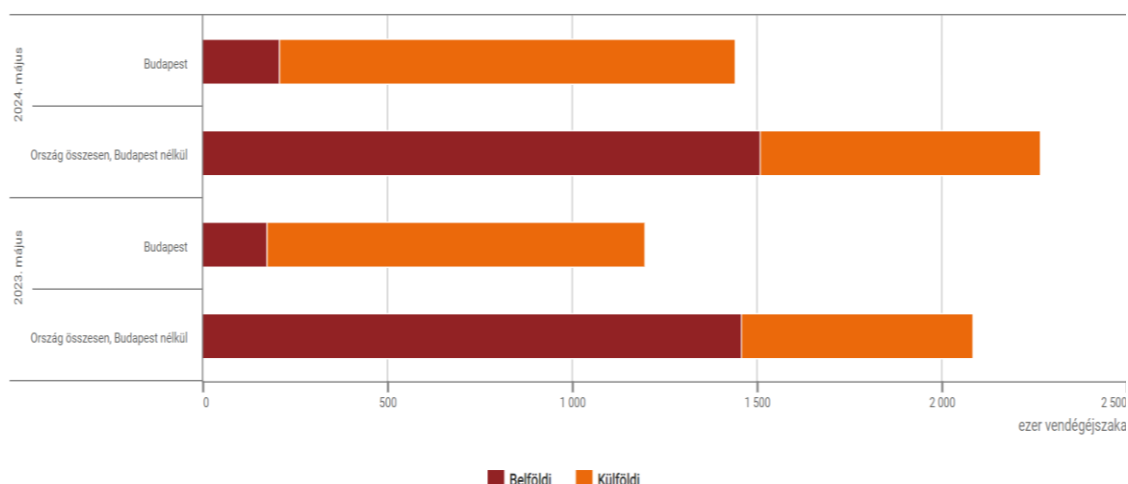
Az utazók számára mostanra már többet jelent az élmények keresése mint maga a szállás ezért a szállodáknak nem csak az alvást kell biztosítani hanem ahhoz, hogy több vendéget tudjon magához vonzani, különleges helyi kulturális programokat, és gasztronómiai élményeket is kínálnia kell. Ilyen például egy fesztivál is. A Sukorón lévő EFOTT fesztivál ideje alatt nem csak a településen hanem a környező falvakban is teltházias panziók, szállodák találhatóak. Így nem csak a fesztivál lesz érdekes a vendégek számára hanem megismerhetik a környék adta természeti és társadalmi lehetőségeket is, akár egy kirándulás vagy egy csónakázás formájában is. (Csapó & Törőcsik , A turizmus jövője a nemzetközi és hazai turizmus legújabb trendjeinek elemzése elméleti és gyakorlati megközelítésben, 2020)

A covid 19 járvány nagyban lekorlátozta a turizmust, ezáltal vált észrevehetővé annak sérülékenysége. Nem csak a turistáknak kell alkalmazkodniuk a körülményekhez hanem a szállodáknak és a szolgáltatóknak is. Például egy utazó számára vonzó ajánlat egy rugalmas és esetleg lemondható, könnyen módosítható foglalási lehetőség, ugyanis kevesebbet kell izgulnia ha mégse szeretne elutazni.

2.3 Turizmus jelentősége

Elmondható, hogy a turizmus a mai modern korban az egyik legmeghatározóbb jelenség világszerte. Ahogy beléptünk az új évezredbe a gazdaságilag fejlett régiókban elterjedté vált a hétköznapi élet részeként a szabadidő változatos eltöltése. Mialatt a technológia és a gazdaság rohamos fejlődésnek indult, az emberek életminősége és a rendelkezésükre álló szabadidő is növekedett. És természetesen az első helyet a szabadidő eltöltésének formái közül a turizmus nyerte el. Az is köztudott, hogy az emberiség kíváncsi és érdeklődő természetű. Ebből adódóan

az új élmények, utazások esetleges kalandok, amiket a turizmus ága nyújtani tud egyre keresettebbé válik. (Nagy, 2020)

1. ábra: Turisztikai szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal, 2024

Ahogy a diagrammon is láthatjuk nagy szerepet játszik a gazdaságban a turizmus. A 2023-as évhez képest ebben az évben 18 %-kal nőtt a turisztikai vendégek száma és a vendégéjszakáké pedig 13%-kal. A belföldi vendégek száma 10 %-kal, míg a külföldi vendégek száma 29%-kal nőtt az előző év hónapjaihoz képest. A belföldi vendégéjszakák száma összességében 5,1%-kal nőtt. Ugyan Budapesten és a Balaton térségében pozitív növekedést vehetünk észre, addig Tokaj és Nyíregyháza területein csökkenést figyelhetünk meg az előző évi belföldi vendégéjszakák tekintetében. A külföldi vendégéjszakák száma 21%-kal nőtt 2023- hoz képest. A külföldi turisták számára Gyula, Budapest és Balaton térségek vonzóbbak voltak ebben az évben mint tavaly, ellenben Pécs és Villány kevésbé volt érdekelt mint 2023-ban. Úgy gondolom, hogy a fent látható diagramm kellőképpen mutatja, hogy a turizmus a covid 19 okozta leállások ellenére szépen lassan és fokozatosan visszatér sőt fejlődik is Magyarországon. (Online2., 2024)

A turizmus egyik velejárója a közlekedési eszközök fejlődése, ugyanis szoros összefüggésben vannak egymással. Mivel a turisták, utazók, és kirándulók számára fontos a könnyebb, átláthatóbb és kényelmesebb utazás ezért a repülőgépek, vonatok, autók, buszok és hajók megjelenése és fejlődése hozzájárult mindezek végbemeneteléhez. Minden fejlesztés, közlekedési eszköz megjelenése, utak korszerűsítése egy lépéssel közelebb vitte a turizmust a mai helyzete felé. Ezáltal rengeteg utazási szokás alakult ki és változott át az elmúlt évek során.

Természetesen nem csak a közlekedési eszközök fejlődése áll szoros kapcsolatban a turizmussal. Másik két fontos tényező a társadalmi és gazdasági változások. A történelem során nem csak birodalmak, országok alakultak ki, hanem különböző kultúrák is. A történelmi emlékek, kötődések és kulturális kincsek pedig vonzzák magukhoz a turistákat. Tehát minden történelmi változás valamilyen szinten hatással volt és van is a turizmusra nézve. (Jászberényi, Munkácsy, Forma, & Pintér, 2018)

Mint mindennek, a turizmusnak is van rendszere. A rendszer kifejezés az egymással kölcsönhatásban élő elemek összességét jelenti. A rendszer lehet zárt és nyitott. Az előbbi a környezetében lévő dolgokat például energiát, anyagot, információt nem veszi fel, míg az utóbbi ennek pont az ellenkezőjét jelenti. Ehhez hozzájárul a turizmus környezete, elemei és ezek kölcsönhatásai. A turizmus nyitott rendszerét nézve a környezetével aktív kölcsönhatást létesít. Ez azt jelenti, hogy a környezet változásával a turizmus is vele együtt formálódik. A kölcsönhatások miatt folyamatosan észlelhetőek a környezeti változások. Összesen hat darab környezetet lehet megkülönböztetni: gazdasági, politikai, kulturális, társadalmi, természeti és technológiai környezet. (Fekete, 2006)

Az egyik legfontosabb közülük a gazdasági környezet. Mely meghatározza mind a két ország gazdasági színvonalát amelyek között az utazás lezajlik. Ezen belül is a fizetett szabadság és a szabadon elkölthető jövedelem által megmutatja a kereslet és kínálat összetételét. Azonban vannak felmerülő problémák mint például a szezonális foglalkoztatottság, egyenletlen regionális fejlődés, árfelhajtó hatás, infrastruktúra túlterheltsége és fekete forgalom erősödése. Ugyan a diákoknak nyári szezonális munka pozitív viszont azok akik teljes munkaidőben szeretnének dolgozni inkább kerülnek ezeket a munkákat hiszen fáradalmasabb fél évente újabb munkát keresni. Ez pedig sokszor a szakképzetlen munkaerőhöz vezethet.

A következő a politikai környezet ami befolyásolhatja az utazási lehetőségeket. Például az emberek nem szívesen utaznak a két vagy akár több ország között zajló háború miatt az adott térségekre. Jelen esetben is van egy naprakész példa erre. A környezetünkben lévő orosz-ukrán háború nem csak a két országot hanem a körülötte lévőket is befolyásolja turizmus szempontjából. Természetesen olyan helyekre ahol konfliktusok vannak nem szívesen látogatnak el a turisták. Ezáltal pedig a turizmusból származó jövedelem és bevételi forrás is lecsökken. Kevesebben látogatnak el az adott országba és másik oldalról nincs is vagy csak minimális létszám van akik a szolgáltató iparban dolgoznak. (Nagykapos és Vidéke Társulás, 2013)

Az az ország melynek nagy kulturális múltja és történelme van, szinte a legnagyobb vonzerővel rendelkezik. Kulturális környezet alatt olyan látnivalókat lehet érteni amelyeknek történelmi múltja van. A társadalmi környezet azt jelenti, hogy csak azokban az országokban illetve társadalmakban jelenik meg a turizmus ahol értéke is van az utazásnak, meg természetesen gazdasági feltételei is teljesülnek. Az emberek természet utáni vágya egyre nagyobb turisztikai vonzerőt jelent a természeti környezet számára. Ezek a területek tökéletesek a turizmus szempontjából mivel semmilyen másik gazdasági tevékenység számára nem alkalmasak. Technológiai környezethez sorolható az infrastruktúra, kommunikáció, távközlés és a közlekedés fejlődése is. Ezek a tényezők fejlesztése mindig is nagyban befojásolták a turizmust és fogják is, hiszen fontos eleme az utazások során például a közlekedés.

A turizmusnak kettő alrendszere van, a kereslet és kínlat melyet három rendszer köt össze, a közvetítő szektor, a marketing és az utazás. A közvetítő szektorba az utazási ügynökségek és az utazásszervezők tartoznak. A marketing rendszere az adott ország fogadóterületéről irányul a turista felé míg az utazás a turista utazását jelenti a küldő terület vagy ország részéről a fogadott terület részére. A turizmus rendszere akkor működik a legjobban ha a kereslet és a kínálat része összhangba kerül. A kereslet elemei közé a szabadidőt, motivációt azaz belső emberi ösztönzőt és a szabadrendelkezésű jövedelmet lehet sorolni. A kínálati oldalon pedig a szállás, étkezés, kultúra, szórakozási lehetőségek, vonzerő, közlekedés, vendégszeretet stb.. áll. (Fekete & Claude, Turisztikai alapismeretek, 2001)

2.4 Fenntartható turizmus

Egy valami közös a fent leírt turizmus környezeteivel kapcsolatban, még hozzá az, hogy céljuk, azok az emberek szükségleteinek kielégítése akik a legtávolabb helyezkednek el lakóhelyüktől. Másik közös pont bennük a fenntarthatóság és az ez által való fejlődés mely minden esetben fontos. Az a fejlődés ami ki tudja elégíteni a jelen szükségleteit úgy hogy mindeközben a jövő generáció szükségleteinek kielégítését nem veszélyezteti, fenntartható fejlődésnek nevezzük. (Ásványi Katalin, 2022)

2. ábra: A turizmus fenntarthatósága

Forrás: Vitafutura.hu, 2015

A fenntartható turizmusnak 3 pillére van, a gazdaság, a társadalom és a környezet. A gazdasági fenntarthatóság biztosítja az erőforrások felelős és hatékony gazdálkodását. Ez alatt értendő a turizmus teljesítménye, a kereslet és a termékek is. Például olyan projekteket kell létrehozni amelyek hosszútávon fenntarthatóak. A környezeti fenntarthatóság azt jelenti, hogy a természeti erőforrásokat úgy használjuk fel, hogy azok még meg tudjanak újulni. Ide tartoznak a természeti erőforrások tudatos és takarékos felhasználása valamint az energiatakarékosság is. Ez a mindennapokban például úgy nézhet ki, hogy a vendégeket ösztönzik a helyi természet sokszínűségének megismerésére és a helyi termékek előnyben részesítésére vagy a tömegközlekedés fontosságára. A harmadik pillér a társadalmi fenntarthatóság. Ez akkor valósul meg ha helyi közösségek érdekei figyelembe vannak véve illetve ha biztosítva vannak számukra megfelelő munkakörülmények és továbbképzési lehetőségek. (Szabó, 2020)

Az AGENDA 21 program, melyet 1992-ben hoztak létre Rio De Janeiro ENSZ környezetvédelmi Konferenciáján, tartalmazza azokat a fenntartható fejlődésre vonatkozó tennivalókat amik a jövőben a Föld fenntartható fejlődését eredményezi. Illetve a program kimondja azt is, hogy milyen csoportoknak kell részt venniük a fenntartható fejlődés létrehozásában. Bár a programban külön nem térnek ki a turizmusra, integrációja rendkívül fontos ugyanis a legfejlődőbb gazdasági ágazatok közé tartozik. Tehát a fenntarthatóság és a turizmus kapcsolata igencsak fontos és összetett ugyanis mind a kettőt ugyanúgy befolyásolják gazdasági, környezeti, társadalmi és kulturális szempontok. Azok az irányelvek betartása melyek a fenntartható fejlődést szolgálják, lehetnek belső döntés eredményei de lehetnek kívülről rákényszerített fellépések is az adott félre. Azonban találkozhatunk olyan tényezőkkel is amelyek nehezítik a globális fenntarthatóság elérését. Ilyen például az üzleti szféra rövid és

hosszú távú céljai közötti különbség vagy a fejlődő és a fejlett világ közötti különbségek amik a fogyasztásban és az életszínvonalban mutatkozik meg. (Nagykapos és Vidéke Társulás, 2013)

Wall 1997-es meghatározásában kimondta, (G.Wall, 1997) ahhoz, hogy egy turizmust fenntarthatónak lehessen mondani, 6 pontnak kell megfelelnie. Az első pont a természeti erőforrások megőrzése. A turizmus fejlesztése alatt fontos figyelembe venni a desztináció természeti környezetének teherbíró képességét ezáltal biztosítva a természeti erőforrások fenntarthatóságát és megújulását.

Fontos a helyi közösség és kultúra tisztelete is ami azt jelenti, hogy a helyi közösség a szokások és az életmód szerves részét képezik a turisztikai impulzusoknak, ezáltal a fejlesztéseknek tiszteletben kell tartaniuk és meg kell őrizniük ezeket az értékeket. A következő pont a gazdasági előnyök megoszlása. Tehát a helyi lakosságnak reálisan kell részesülnie a turizmus által létrejött gazdasági előnyökből, hogy biztosítani tudja a közösség anyagi gyarapodását. A negyedik tényező a helyi lakosság érdekeinek figyelembe vétele. Ez azt foglalja magába, hogy tiszteletben kell tartani a helyi lakosság kívánságait és érdekeit a turizmus fejlődése során, úgy, hogy be kell vonni őket a döntéshozatali folyamatokba. Az utolsó előtti szempont a fenntartható fejlődési ütem. Ez azt jelenti, hogy a turizmus fejlődése olyan gyors ütemben zajlik, hogy azt még a desztináció képes kedvezőtlen változások nélkül befogadni, úgy, hogy közben fenntartja a környezet és a közösség stabilitását. Az utolsó pont az erőforrások kiegyensúlyozott használata. Tehát a turizmus nem szorítja ki a korlátozott erőforrásokért küzdő egyéb gazdasági tevékenységeket, ezáltal tudja a régió egyensúlyát és gazdasági sokszínűségét fenntartani. (Nagykapos és Vidéke Társulás, 2013)

Az UNEP-WTO 2005-ben kimondta, hogy a fenntartható turizmus olyan idegenforgalom ami száz százalékosan figyelembe veszi a jelenlegi és a jövőbeli társadalmi, környezeti és gazdasági hatásokat. Célja pedig, hogy kielégítse a turisták, a turizmusipar, a környezet és a befogadó közösségek igényeit miközben egyensúlyra törekszik.

Az UNWTO 1999-ben elfogadta a Turizmus Globális Etikai Kódexét amelynek a 3. alapelve a turizmus a fenntartható fejlődés fontos tényezőjeként állapította meg. Többek között az alábbi irányelveket definiálta. Az első és egyik legfontosabb a természeti környezet védelme. Tehát minden turizmusban részt vevő embernek kötelessége megóvni a természeti környezetet és vigyázni annak épségére. A második tényező az erőforrások megőrzése. A hatóságoknak prioritásként kell kezelniük és ösztönözniük kell azokat a turisztikai fejlesztéseket amelyeket az erőforrások fenntartását célozzák és emellett minimalizálniuk kell a hulladéktermelést is.

Mindezek mellett fontos a szezonális csökkentése. Törekedni kell a turisztikai kereslet évszakok közötti egyenletesebb eloszlására. Az utolsó pont pedig az ökoszisztémák védelme. A turisztikai infrastruktúra tervezésekor és a programok szervezésekor nagy figyelmet kell fordítani az ökoszisztémák és a biodiverzitás védelmére és a veszélyeztetett fajok megóvására is. (World Tourism Organization, 1999)

Az ENSZ 2015-ben elfogadta a „Világunk átalakítása: a fenntartható fejlődés 2030-ig szóló programja” című dokumentumot, más néven a 2030 Agenda-t. Ebben a programban 17 fenntartható fejlődési célt határoztak meg amelyekben általánosan szerepel a turizmus de kiváltképpen a következő pontokban részletezték őket: 8.: 2030-ra olyan politikákat kell kidolgozni és végrehajtani amelyek munkahelyeket hoznak létre és támogatják a helyi kultúrát és termelést, ezzel is hozzájárulva a fenntartható turizmushoz. 12.: Olyan eszközöket kell megvalósítani és alkalmazni amelyek lehetővé teszik a fenntartható fejlődés turizmusra gyakorolt hatásának ellenőrzését. Ennek mérésére indikátorokat használnak, például különböző stratégiák illetve politikák. 14.: A fenntartható turizmus által biztosítani kell a gazdasági növekedést a fejlődő kis szigetországokban és a legkevésbé fejlett országokban, hogy segítsék őket a gazdasági fejlődésükben. (Online3., 2024)

2.4.1 Fenntartható turizmus az Európai Unióban

Az Európai Bizottság 2003-ban kiadott közleményében amely az európai idegenforgalom fenntarthatóságára vonatkozó alapvetőiránymutatások címet kapta, hangsúlyozta, hogy a turizmus ágazat növekedésének és versenyképességének alapvető feltétele a környezeti fenntarthatóság.

2006-ban amikor megfogalmazták az Európai Unió új idegenforgalmi politikáját, akkor az Európai Regionális Fejlesztési Alapon keresztül előirányozták a fenntartható turizmussal kapcsolatos projektek hozzájárulását. Ez a támogatás kiterjed a kulturális és természeti örökség fejlesztésére valamint a hozzáférhetőség és mobilitás infrastrukturális intézkedésekkel való javításra, továbbá a határokon átnyúló közös idegenforgalmi stratégiák és tapasztalatok megosztására és a régiók közötti kapcsolatok elősegítésére is. (Happ, 2014)

2007-ben a Fenntartható idegenforgalommal foglalkozó csoport definiálta, hogy az idegenforgalom szoros együttműködésben van a környezetvédelemmel és a társadalommal hiszen az utazók úticéljai összefüggenek a természetes környezetükkel, szociális interakcióikkal, kulturális sajátosságaikkal, biztonságukkal és végül a helyi lakosság jólétével. A 2007-es jelentés több kihívást is leírt. Többek között a szezonális csökkentését ami azt

jelenti, hogy törekedni kell arra, hogy a turizmus iránti kereslet ne csak az egyes időszakokra összpontosuljon. A következő megmértetés a turizmus közlekedési terhelésének csökkentése és a turisztikai munkahelyek minőségi fejlesztése. De fontos kitérni a közösség jólétének fenntartására és javítására ami azt takarja, hogy gondoskodni kell a helyi közösségek jólétéről és életminőségüknek megőrzéséről és javulásáról. Ezen kívül az erőforrásfelhasználás és szennyezés minimalizálása is alapvető tényező a turizmusban. Emellett a természeti és kulturális örökség védelme, az egyenlő hozzáférés biztosítása szintén egy nagyon fontos szempont a fenntartható turizmusban. (Csapó, 2019)

Mivel a munkacsoport cselekvési terve bekerült a bizottság által kijelölt fenntartható és versenyképes európai idegenforgalmi menetrendbe, amely a fenntartható és versenyképes turizmus megvalósításának elveit határozta meg. Az elvek a következők:

- Holistic és integrált megközelítés. A fenntartható turizmust holisztikusan és integrált módon kell kezelni.
- Hosszú távú tervezés. Ahogy a nevéből is adódik, olyan stratégiákat kell alkalmazni amik biztosítják hosszú távon a fenntarthatóságot.
- Megfelelő fejlődési ütem. Olyan fejlődési ütemet kell fenntartani, amit a desztináció a negatív hatások nélkül el tud viselni úgy, hogy közben az összes érintett bevonása megtörténik.
- A turizmus tervezésében és fejlesztésében a rendelkezésre álló legjobb ismereteket, legyen az tudományos vagy gyakorlati, kell alkalmazni.
- Csökkenteni és kezelni kell a turizmus által okozott kockázatokat.
- Fontos a fogyasztás és szennyezés árpolitikája. Az áraknak mutatniuk kell a termelés és fogyasztás valódi társadalmi költségeit.
- Az erőforrások védelme miatt korlátozni kell a befogadóképességet és a látogatói létszámot. (Chow, 1980)

Egyfolytában figyelni és követni kell a turizmus hatásait és felügyelni a fenntarthatósági célok megvalósulását. A bizottság kiemelte a felelősségteljes, fenntartható és minőségi turizmus kialakításának elősegítését, úgy, hogy közben kijelölte az európai turizmus új politikai kereteit. Ilyen intézkedés például azok a kockázatok felismerése amelyek az éghajlatváltozásból származnak. Emellett az Európai Parlament több javaslatot is tett a fenntartható turizmussal kapcsolatosan. (Csapó, 2019)

2.4.2 Fenntartható turizmus Magyarországon

A második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia része a Nemzeti Alkalmazkodási Stratégia, amely a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás belföldi lehetőségeit és kereteit mutatja meg. A stratégia szerint a turizmusra nem csak a közvetlen klímaváltozási tényezők mint például a hőhullámok, viharok vannak hatással, hanem a klímaváltozás okozta természeti hatások, ilyen hatás például az invazív fajok elterjedése valamint ezek társadalmi és gazdasági következményei, mint például egy vírus elterjedése vagy az ivóvíz árának inflációja is. A klímabarát turizmus tudatosan számol ezekkel a kedvező és kedvezőtlen hatásokkal. (Csorba, 2017)

A stratégia által javasolt cselekvési irányok:

- Olyan stratégiák létrehozása amik ösztönzik a turizmus környezetbarát fejlődését.
- A helyi turizmus népszerűsítése és az ehhez szükséges infrastruktúra fenntartása és kialakítása. Ilyenek például a futópályák, tanösvények.
- Sérülékenységvizsgálat gyakorlati alkalmazása.
- Klímabarát turisztikai védjegy kidolgozása, úgy, hogy különböző turisztikai szolgáltatások alkalmazkodóképességét vizsgálják.
- A turisztikai vonzerővel rendelkező rendezvények energiafelhasználásának csökkentése és a karbonsemlegesítés elősegítése.
- Középtávon az éghajlat kockázatelemzési módszertan kidolgozása és alkalmazása fontos turisztikai célpontok kezelésében
- Hosszú távon az éghajlatváltozás hatásait figyelembe kell venni a turizmus fejlesztésében.

A 2015-ben végzett klímaváltozási sérülékenységi vizsgálat eredményei szerint az éghajlatváltozás következtében a nyári hőség miatt romlani fognak a városlátogató, vízparti és kerékpáros turizmus szempontjai. Ez különösen Békés vármegyére és a Körösök vidékére vonatkozik. Várhatóan az évszázad közepére kedvezőtlen klimatikus viszonyok fognak kialakulni. (Happ, 2014)

A Kárpátok védelméről és fenntartható fejlesztéséről szóló jegyzőkönyvet 2003-ban Kijevben fogadták el és később egy másik kormányrendelettel léptették hatályba. Ez a dokumentum részletesen meghatározza a kötelezettségeket, fenntarthatósági alapelveket és konkrét intézkedéseket.

3. VELENCEI-TÓ GAZDASÁGI SZERKEZETÉNEK ELEMZÉSE

A szakdolgozatom keretein belül az alábbi hipotéziseket állítottam fel a kutatásomhoz.

1. Hipotézis: A Velencei-tó körüli helyi gazdasági növekedésre hatással van a turizmus fejlesztése.
2. Hipotézis: A Velencei-tó turizmusának növekedése hozzájárul a helyi lakosság számának növekedésének, valamint a fiatalabb korosztály letelepedéséhez.
3. Hipotézis: A Velencei-tó turisztikai terhelése a helyi környezet állapotára negatív hatást gyakorol, különösen az ökoszisztéma és a vízminőség szempontjából.

3.1. Turizmus hatásai

Turizmus gazdasági hatásai

A turizmus gazdasági hatása jelentősen sokrétű melynek az egyik szinte legfontosabb eleme a turisták költése az adott országban ahova ellátogattak. Azonban a turizmusban betöltött szerepe a gazdasági hatásoknak nem korlátozódik le csak a turisták költésére hanem kiterjed a tovább gyűrűződő hatásokra is mint például a foglalkoztatás növelése, befektetések ösztönzése. Mind ezek az elemek a turizmus fejlődése által tudnak a leghatékonyabban érvényesülni a fogadó területeken. Mégis elmondható, hogy a turizmusban gazdasági hatások jelentős része a turisták költéseiből származnak, melyet három csoportra lehet osztani, a személyes fogyasztáshoz kapcsolódó kiadásokra, a vállalati szférára és a kormányzati szervek utazási kiadásaira. A kereskedelmi forgalmat legjobban a turisták által elköltött pénz növeli a szolgáltatásokon és a termékeken keresztül, ezt nevezzük láthatatlan exportnak. Azonban a kereskedelem fejlődéséhez nagyban hozzájárul a turizmust kiszolgáló háttérpar is mivel a fejlesztésekhez tőkebefektetésekre, infrastruktúra vagy turisztikai létesítmények kiépítésére van szükség. A befektetők általában kormányzati szervezetek, vállalatok de akár a lakosság is lehet. A turizmus gazdasági teljesítményének növeléséhez ezek a kormányzati kiadások szintúgy hozzájárulnak. (Puczkó, 1998)

A turizmus nagyban hozzájárul a bruttó hazai termék azaz a GDP növekedéséhez méghozzá többek között a fogyasztói kiadásokon, külkereskedelmen, kormányzati kiadásokon és tőkebefektetéseken keresztül. Ezek azért is nagyon fontosak mivel például a külkereskedelemmel fokozni lehet az adott ország exportját a turisták által igénybe vett szolgáltatások használatával. A tőkebefektetések pedig hozzájárulnak a turizmuson keresztül az

új létesítmények, szállodák illetve éttermek kialakításához ami szintén vonzóbbá teszi a turisták számára az adott területet.

A turizmus gazdasági hatásait a legkönnyebben úgy lehet meghatározni, hogy a fogadó és küldő országok illetve területek gazdaságainak jellemzőit megvizsgáljuk. Például egyik ilyen fontos tulajdonság, a turizmus miatt létrejött fejlesztések, változások. Fontos nem összetéveszteni a gazdasági hatásokat a társadalmi-kulturális és fizikai hatásokkal. Az utóbbi hatás kizárólag csak a fogadó területekre terjed ki míg a gazdasági hatás jövedelemáramlást eredményez mind a kettő országban. (Rákosy, 1989)

Ahogy említettem a turizmus fejlődése során az egyik fontos alkotóelem a foglalkoztatás. Ezért is kedvező egy régió, térség vagy ország számára a turizmus fejlődése mivel ezáltal új munkahelyek teremtnének. Ezek mellett pedig élénkíti a gazdaság általános működését, devizabevételeket generál és a gazdaság korszerűsítéséhez is hozzájárul. A foglalkoztatásból kiindulva 3 csoportra lehet bontani a munkahelyeket. Vannak akik közvetlenül a turizmusban dolgoznak mint például a éttermekben lévő pincérek vagy a szállodákban dolgozó recepciósok és vannak akik a turizmust kiszolgáló háttérparban dolgoznak. A harmadik csoport a turizmussal kapcsolatos kormányzati szolgáltatásokban dolgozók.

Ha egy adott ország turizmusának teljesítményét szeretnénk vizsgálni vagy megfigyelni, célszerű olyan mutatókat használni amik relatív információkat és adatokat tartalmaznak mivel ezekkel elő lehet segíteni az adott ország versenyképességének értékelését. Ilyen mutató például a turisták átlagos tartózkodási ideje. (Puczkó, 1998)

Eddig a pozitív hatásait vettük a turizmus gazdaságának. Ezzel szemben észlelhetőek negatív hatások is. Ilyen negatív hatás például a szakképzetlen munkaerő, az import igények növekedése, monokultúra kialakulása, árszínvonal növekedése, vásárlóerő kivitele és az infrastruktúra és a turisztikai létesítmények idényszerű kihasználása.

Turizmus társadalmi és kulturális hatásai

Olyan változások tartoznak a fogalom alá amelyeket a turisztikai desztináció során az életminőség, turisztikai szektor fejlődése és a turisták jelenléte határozza meg. Turisztikai desztináció alatt azt a területet értjük melyet a turista vagy vendég utazási célként választ ki. Természetesen a társadalomnak különböző szintjei vannak melyekre a turizmus hatásai máshogy hatnak. A szintek lehetnek: egyéni, családi, közösségi, helyi, regionális, nemzeti és nemzetközi.

Közösségi szinten a turizmus hatása elősegítheti a helyi kultúra megőrzését és a közösség összetartását, kohézióját. A turizmus megléte elősegíti a befektetéseket és a közösségi infrastruktúra fejlesztését amik nem csak a turisták szükségleteit elégítik ki hanem a helyi lakosok életminőségét is serkentik. Ilyen fejlesztések például az utak, parkok, központok és más létesítmények is. Ezen kívül a turizmusból befolyt bevételek a helyi kulturális és szociális, közösségi programok finanszírozásához is felhasználhatóak. (Rátz, 1999)

Regionális szinten a turizmus hatásai elősegítik a régiók közötti egyenlőtlenségek csökkenését. Mivel a turizmus csalogatja a befektetéseket és növeli a foglalkoztatottságot ezáltal hozzájárul a kevésbé fejlett gazdasági régiók felzárkózásához.

Nemzetközi szinten a turizmus fokozza a nemzetközi kapcsolatok erősödését és a globális gazdasági integrációt. Ezáltal az országok között szorosabbá válnak a gazdasági és a kulturális kapcsolatok is ami pedig a nemzetközi együttműködés elősegítéséhez vezethet. (Rákosi, 1989)

A turizmus környezeti és fizikai hatásai

Az élettelen természeti erőforrások, az élővilág, a táj és az épített környezet mind a fizikai környezethez tartozik. Ezek az elemek vonzzák a leginkább a turistákat az adott helyre, tehát a legfontosabbak a turizmus szempontjából. Ezt a négy elemet kettő nagyobb kategóriába sorolhatjuk, a természeti és az épített környezetbe. Az előbbibe sorolhatjuk azokat az élettelen természeti erőforrásokat, amelyek fellelhetőek mint például élővilág és tájkép. Az épített környezetbe mindazokat a tényezőket soroljuk amelyek az ember által mesterségesen lettek létrehozva az adott területen. De több féle képpen is csoportosíthatjuk a turizmus fizikai környezetre gyakorolt hatásait. (Nagykapos és Vidéke Társulás, 2013)

Az első ilyen szempont a közvetett és közvetlen hatások. A közvetett hatások nehezebben azonosíthatók a turizmus eredményeként és ezek a folyamatok csak hosszabb idő elteltével lesznek láthatóak. Ilyen hatás lehet például a környezeti változás mely lassan az idő elteltével halmozódik fel. Azonban a közvetlen hatások szinte azonnal észrevehetőek emellett pedig közvetlen kapcsolatban állnak a turizmus tevékenységeivel, például szemetelés vagy a természetes élőhelyek károsítása. Általában a természeti környezet sérülékenyebb mint az épített környezet ami ellenállóbb.

A következő csoport a visszafordítható és visszafordíthatatlan hatások. A turizmus szemszögéből a hatások eredményeképp lehetnek visszafordíthatóak illetve visszafordíthatatlanok. Ez azt jelenti, hogy ha egy hatást rövidebb vagy akár hosszabb idő alatt

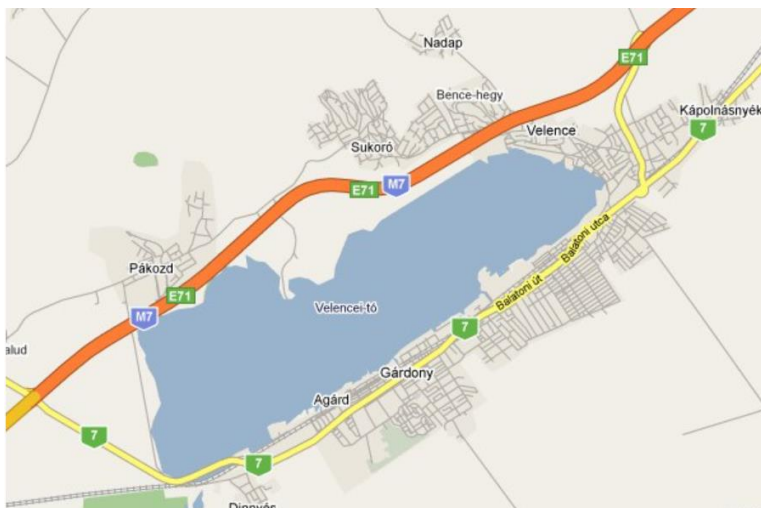
meg lehet szüntetni és ezután a környezet vissza tud állni eredeti állapotába akkor ez visszafordítható hatás. Visszafordíthatatlan hatás például az ökoszisztéma pusztulása mivel olyan mértékű változás történ ami által már nem lehet a környezet eredeti állapotát helyrehozni. (Michalkó, Turizmológia, 2012)

A fizikai környezetre nézve a turizmus hatásai lehetnek kedvezőek és kedvezőtlenek. A kedvező hatások gyakran kevésbé nyilvánvalóak, sőt sokszor a média sem említi meg őket mivel ezek leginkább közvetettek. A kedvezőtlen hatásokat gyakrabban említik a médiában mivel ezek közvetlenek és azonnal érezhetőek is. Ilyen például a szennyezés és a természeti erőforrások kimerülése.

A hatások csoportosítása három módon történhet. Az első csoport, hatások a természeti környezetre ami magába foglalja például a növény és állatvilágot, vízminőséget, levegőminőséget és a természeti erőforrások kimerülését. Míg az ember alkotta környezetre lévő hatások közé az infrastruktúrát, az épületeket és vizuális hatásokat valamint a területhasználat változását sorolhatjuk. Végezetül a harmadik pont pedig az ökoszisztémára kiterjedő hatásokat taglalja. (Michalkó, Turizmológia, 2012)

3.2. Velencei-tó körüli települések lehatárolása

A Velencei-tó közvetlen környezetében elhelyezkedő települések a következők: Pákozd, Sukoró, Velence, Gárdony, Agárd, Dinnyés. Ezek a települések alkotják a Velencei-tó régióját Fejér vármegyében. A fent említett települések mindegyike érinti a Velencei- tó partját.

3. ábra : A Velencei-tó körül elhelyezkedő települések

Forrás: velenceito.info

Északról Pákozdi és Sukoró, nyugatról Velence, míg délről Gárdonyi, Agárd és Dinnyés határolja körbe a tavat. Az említett településeken kívül a tó vonzáskörzetébe sorolható még Kápolnásnyék, Pázmánd, és Zichyújfalu is. Mind ezek a települések együtt alkotják a Velencei tó turisztikai régióját mely számos kulturális és természeti értéket valamint szabadidős és rekreációs lehetőségeket nyújtanak a belföldi és külföldi turisták számára egyaránt. Az alábbi részben szeretném nagy vonalakban bemutatni mindegyik települést, amely közvetlenül tartozik a Velencei-tó partjaihoz. (Jászberényi, 2014)

3.2.1. Pákozdi

Pákozdi település Fejér vármegyében, azon belül is a Gárdonyi járásban található. A velencei tó észak-nyugati partján helyezkedik el. A szomszéd települések közé Sukoró, Dinnyés és Kisfalud tartozik. A község az elmúlt 10 évben igencsak keresetté vált, ugyanis míg 2013-ban 3057 főt, addig 2022-ben összesen 3629 főt számoltak a településen. A folyamatos gyermekszületések mellett az odavándorlások száma is jelentősnek mondható az elmúlt évek alatt.

Ugyan a település lakossága nem nagy, mégis, ha az infrastruktúráját nézzük, úgy gondolom, hogy a helyi lakosok igényeit teljes mértékben kielégíti. Közlekedési szempontból Pákozdi kedvező helyzetben van, ugyanis az M7-es autópálya és a 7-es főút közelében helyezkedik el. Ezen kívül a tömegközlekedés is megtalálható a településen. A környező falvakkal, valamint Székesfehérvárral és a Velencei és Kápolnásnyéki vasútállomással és a vonatmenetrenddel összeköttetésben áll a buszmenetrend. (Online5., 2024)

A településen egy óvoda és egy általános iskola is található, amelyek oktatási lehetőséget biztosítanak a helyi gyermekek számára. Az egészségügyet tekintve Pákozdon egy orvosi rendelő egy fogorvosi rendelő és egy patika is található melyek az általános szükségleteket kielégítik.

Úgy gondolom, hogy a falu jelentős turisztikai vonzerővel rendelkezik és nem csak a Velencei-tó közelségéből adódóan. Az egyik legnépszerűbb látványosság a Pákozdi Katonai Emlékpark amely az 1848-as pákozdi csata emlékét őrzi. A közelében található a Miskahuszár szobra, a Pákozdi arborétum, valamint az ingókövek is. Az utóbbi kettő közösen Pákozdon és Sukorón is megtalálható a természetbe vágyók számára. Különböző túraútvonalak és kirándulóhelyek várják a természetkedvelőket. A sok nádasból kiindulva a horgászturizmus jellemző Pákozdra, ugyanis ott található a Szúnyogsziget, amely kifejezetten erre a célra használatos. Ugyan

étterem is üzemel a helyszínen, de az elsődleges turisztikai vonzerője a félszigetnek a horgászat. (Jászberényi, Munkácsy, Forma, & Pintér, 2018)

4. ábra: Pákozdi Katonai Emlékpark

Forrás: pakozd.környéke.hu

Az is elmondható a községről, hogy aktív, több helyi rendezvény és különböző kulturális programok színesítik a falu és az ott élők életét. Többek között minden évben megrendezésre kerül a szüreti felvonulás és fesztivál, a hadtörténelmi felfedezések, kertmozik, valamint a helyi hagyományok ápolására szolgáló falunap, gyereknap és különböző történelmi események. (Online5., 2024)

3.2.2. Sukoró

Sukoró a Velencei-tó északi partján és a Velencei hegység déli lábánál fekvő üdülőfalu. Az elhelyezkedése rendkívül előnyös, könnyen megközelíthető az M7-es autópályán vagy a 70-es úton keresztül akár személyautóval, akár busszal. Emellett vonat is közlekedik Velencéről Budapest és Székesfehérvár irányába is. Sukoró közvetlen szomszédságában találhatóak Velence, Nadap és Pákozdi. (Online6., 2024)

Az elmúlt években Sukoró népessége folyamatosan növekedett, ami részben a település népszerűségének köszönhető. Egyre több család választja otthonául Sukorót, részben azért, mert a település számos előnyt kínál mindazok számára, akik letelepedni, családot alapítani szeretnének vagy csak egy csendes és nyugodt környezetre vágynak közel a nagyobb városokhoz. 2012-ben 1343 lakost regisztráltak, míg 2022-re ez a szám már elérte a 2029 főt. (Online7., 2024)

Sukoró infrastruktúrája viszonylag fejlettnak tekinthető, ugyanis az elmúlt évek alatt rengeteg utat aszfaltoztak le és javítottak meg. Emellett a faluban található orvosi, fogászati rendelő, kisbolt, étterem, termelői piac, óvoda és iskola is. Véleményem szerint egy komolyabb

fejlődés figyelhető meg amióta Sukoró nagy bevételre tud szert tenni az EFOTT fesztivál megrendezésre kerülő hely adójaként. A településen egy főút vezet keresztül. Autóval és busszal egyaránt lehet közlekedni, sőt a bicikliút is ki van építve. A buszok rendszeresen óránként járnak Székesfehérvár és Velence irányába is.

Sukoró lakossága számos hagyományt őriz a mai napig. Mivel a turizmus több arca is megmutatkozik a településen ezért vannak olyan programok is melyek az elmúlt pár évben kezdtek kialakulni. Régi hagyományként van jelen a faluban a szüreti felvonulás, a falunap, gyermeknap, adventi napok és az iskola és óvoda fellépései. Új programnak tekinthető a Márton napi újborkóstoló és az EFOTT is. Tehát a turistáknak bőven van választási lehetőségük, hiszen részt vehetnek ilyen páratlan programokon is. Ezeken kívül számos túraútvonal vezet a Velencei hegységbe. A túrázók megcsodálhatják az Angelika forrást, az Ingó köveket, az Ördögsziklát a Meleg hegyet, valamint a Likas követ is. (Online6., 2024)

5. ábra: A Sukorói Likas kő

Forrás: Sukoro.hu

De ha valaki a túrázás helyett jobban szereti a pihenést a parton, arra is van lehetősége. Sukorón található az a partszakasza a Velencei-tónak, ahol a legkevesebben vannak. Lehet horgászni, fürdeni, úszni, csónakázni egyaránt mivel a tó mélysége megengedi azon a part részen. A strand és kikötő mellett található a Kovács Katalin Kajak Kenu Sportakadémia szabad téri gyakorló pályája, ahol több versenyt is meg lehet tekinteni. Tehát elmondható, hogy a falu turizmusa elsősorban a Velencei-tónak és a Velencei hegységnek köszönhető. (Jászberényi, 2014)

3.2.3. Velence

Velence város Fejér vármegyében, a Gárdonyi járásban, a Velencei-tó keleti partján helyezkedik el. Gyorsan fejlődő, országos jelentőségű fürdőváros, mely főként a Velencei-tónak, valamint két nagyvárosnak, Budapest és Székesfehérvár közelségének köszönheti gazdaságának és népességének jó ütemű növekedését. Közúton az M7-es autópályán, a 7-es főúton, vasúton vonalon 2 megállóhellyel érhető el. Ezeken kívül számos buszmegállóval és 3 hajóállomással is rendelkezik.

Társadalmat tekintve már az 1980-as évek óta folyamatos növekvő tendenciát lehet megfigyelni. Míg 1980-ban 4027-főt számláltak addig a 2000-res évek elejére ez már meghaladta az 5000 főt és 2023-ban már 7536 lakos él a településen. A 2011-es népszámlálás során a lakosok 83%-a magyarnak, 1,5 %-a németnek, 0,3%-a románnak és 0,2%-a bolgárnak vallotta magát. 16,8%-a pedig nem nyilatkozott. (Online7., 2024)

A városban található a Velencei meseliget Óvoda és Bölcsőde mely 4 db telephellyel rendelkezik. Ezen kívül található még a településen egy általános iskola és gimnázium. Az elmúlt pár évben olyan túljelentkezések történtek, hogy most már csak velencei lakosokat fogadnak az iskolába. A diákoknak lehetőségük van agrár képzésre is a Dr. Entz Ferenc Mezőgazdasági Technikum, Szakképző Iskola és Kollégiumban.

2010-ben alakult meg a kistérségi szakorvosi rendelőintézet, ami lehetőséget ad nem csak a helyi lakosoknak, hanem a környék többi településén élőknek is, hogy egészségügyi problémáikat helyben el tudják intézni. Az intézményben jelen van járó beteg-szakrendelés, védőnői centrum, gyógyszertár, fogorvosi rendelő, mentőszolgálat és további opcionális szolgáltatások is. Természetesen ezen kívül még 3 háziorvosi, egy gyermekorvosi, kettő fogorvosi és egy állatorvosi rendelő is üzemel a településen. Ezeken kívül természetesen más alapfunkciók is vannak Velencén, mint például posta, könyvtár, közösségi ház, különféle élelmiszer boltok, egyházi temetők, polgárőrség, pékségek, cukrászdák és egyéb szolgáltatások és természetesen számos civil szervezet is. (Online8., 2024)

Úgy gondolom, hogy a covid okozta elzárkózás és szigorítások miatt kevesebb rendezvény, és program volt megszervezve a településen. A falunapok, farsangi mulatságok, adventi vásárok és az augusztus 20.-ai rendezvények mind nagy volumenűek voltak a 2020 előtt.

Velence egy élményekben gazdag város, ami számos gyönyörű látnivalót rejtget. A Velencei-tó az egyik legikonikusabb jelképe, mely egy részét a város körbe öleli miközben lenyűgöző panorámát kínál. A tó partján fekvő Velence és Velencefürdő strandjai a nyári hónapokban

kiemelkedő üdülőhely, ahol homokos part, vízi sportok és kellemes séták garantálják a kikapcsolódást. Illetve a téli hónapokban pedig a befagyott víz és a karácsonyi vásárok foglalják le az oda látogatókat. 2014-ben megalakult a Velencei Korzó, amely a Velencei-tó partjánál található. Azóta már több rendezvénynek, eseménynek és családi programoknak adott otthont a létesítmény. A kinti sétányon különböző árusokkal, büfésekkel és cukrászdákkal találkozhatunk. Természetesen a strandokon és a Korzón kívül más turisztikai helyszíneket is kínál a település a turisták számára. (Wirth, 2016)

6. ábra: Velencei Bence-hegyi kilátó

Forrás: szallas.hu

A második legkedveltebb helyszín a Bence-hegyi kilátó. Maga a kilátó 20 méter magas és 118 lépcsőfok vezet fel a tetejére. A létesítmény tetejéről egy 360 fokos panoráma tárul elénk a Velencei tó élővilágáról egészen a szemközti csücskén túl lévő Dinnyési Fertőig. Ezen kívül lehetőséget nyújt a település a túrázni vágyóknak is több túraútvonallal mely összeköti a szomszédos településeket, Sukorót, Nadapot és Velencét. Illetve egy másik említésre méltó turizmus fajta, a biciklis turizmus. A Velencei-tó körül egy végig kijelölt biciklis út ad lehetőséget a biciklisek szerelmeseinek. Az út végig visz az erdőn, strand partokon, a Korzón és a Dinnyési Fertő mellett is. (Jászberényi, 2019)

Tehát elmondható, hogy Velence település turizmusának kialakulása elsősorban a Velencei tónak köszönhető úgy ahogy a város gazdaságához nagyban hozzájárul a tó közelsége is. Nem csak a turisták számára fontosak a helyi társadalmi és kulturális szolgáltatások, hanem a helyi lakosoknak is, hiszen a tó közelségéből adódó akár gazdasági lehetőségek vagy akár szabadidős tevékenységek a mindennapok részévé váltak. Mind a horgászat, vitorlázás, fürdőzés vagy akár a, fesztiválok és rendezvények a helyiek számára mind természetes programok. Ugyanakkor

fontos kapocs a város és a tó között a környezetvédelem és a fenntarthatóság is. Nem csak Velence számára, hanem a környező településeknek is nagyon fontos a tó ökológiai állapotának megőrzése és annak fenntartása. A helyi önkormányzatok és civil szervezetek rendszeresen tanácskoznak ez ügyben és szerveznek különféle programokat, hogy biztosítsák a tó tisztaságát és biodiverzitását. (Szilágyi , 2023)

3.2.4. Gárdony

Gárdony Fejér vármegyében található a Velencei-tó déli partján. A város a Gárdonyi járás székhelye mely gazdag történelemmel, erős helyi közösséggel és virágzó turizmussal rendelkezik. A település a Velencei-tó környéki régió egyik legfontosabb központja, mivel szoros kapcsolatban áll a tóval, ami meghatározza a mindennapjait és a fejlődését.

A város kiváló földrajzi adottságokkal rendelkezik a Velencei-tó közelségének és a közeli nagy városoknak hála. Budapesttől mindössze 50 km-re, Székesfehérvártól körülbelül 20 km-re található. Könnyen megközelíthető település vonattal, busszal és autóval is. Több autóbusszmegállóval, és egy vonatállomással rendelkezik. Emellett a 7-es főút és az M7-es autópálya is a közelében található. A város 3 eltérő részből tevődik össze. Gárdony a városias jellegű településrész, Agárd, amely inkább kertváros jellegű, több nyaraló, hétvégi házakkal és Dinnyés mely a természetközelségéről, csendességéről ismert. Ugyan ezek külön települések, mégis közigazgatásilag Gárdonyhoz tartoznak.

Agárd turisztikailag is ismert hely, különösen azok számára, akik szeretik a vízi sportokat, hiszen a Velencei-tó ezen területén a legmélyebb a meder, emiatt keresik fel sokan, akár úszás vagy akár csónakázás, horgászás szempontjából. Ezeken kívül az Agárdi Gyógy és termálfürdő is kedvelt időtöltésnek számít a turisták körében. Agárdon található a máig híres VVSI sportegyesület egyik székhelye, ami egy nagy vonzerőt biztosít a település számára. Természetesen emellett más hajós intézmények is jelen vannak a területen, mint például a Stickl Yachts Kft., akik többek között elektromos hajók gyártása mellett élményhajóztatással is foglalkozna. Valamint a Magyar Országos Horgász Szövetség központja Agárdon található . Ebből következik, hogy a Velencei-tó vízminőségének vizsgálata gyakran Agárdon történik. (Müller , Szabó , & Kerényi , 2009)

7. ábra: Agárdi Gyógy- és Termálfürdő

Forrás: termalfurdok.com

Gárdony városhoz sorolható közigazgatásilag Dinnyés is. Lakosságát tekintve mindig is egy alacsony létszámú településnek számított. 2017-ben még 1000 fő alatt volt, mostanra már elérte az 1100 főt is a település. A település maga nem rendelkezik önálló iskolával, csupán egy 80 férőhelyes óvodával, ami a Gárdonyi óvoda Dinnyési tagóvodája. Saját önkormányzata sincsen mivel a Gárdonyi polgármesteri hivatalhoz tartozik. Iskola és munkahelyek hiányában többen ingáznak nem csak a szomszédos településekre hanem Székesfehérvárra vagy akár még Budapestre is. Habár annyira nem híres a település a turisták körében, Dinnyés turizmusa természeti és hagyomány őrzés szempontjából elengedhetetlen. A falu nevezetességei közé sorolható például a Dinnyési-fertő, a Várpark Skanzen a Velence-tavi rezervátum és a fertő és biciklisút mellett lévő kilátó is. (Online9., 2024)

8. ábra: Dinnyési Várpark Skanzen

Forrás: velenceitopihenes.hu

A Dinnyési-fertő annak idején még a Velencei-tó egy fő részét képezte, mára már viszont szinte leszakadt a tótól. Pozitívum a fő funkciója, hogy megszámlálhatatlan mennyiségű madár talál magának menedéket és élelmet. Valamint ideális fészekrakóhely számukra. Rengeteg tanulmányi és osztálykirándulást szerveznek a gyerekeknek ezekre a csodálatos helyekre. A tó körül kiépített biciklisút a fertő mellett halad el, és két kisebb megállóval rendelkezik. (Jászberényi, 2014)

Gárdonyi népessége az elmúlt évek során folyamatos növekvő tendenciát mutat, ez részben a turizmusnak részben pedig a város elhelyezkedésének köszönhető. 2023-as adatok alapján 13164 fő él a településen. A város lakosságának nagy része dolgozik a turizmusban, szolgáltatási szektorban vagy helyi vállalkozásokban, viszont vannak olyanok is, akik a közeli nagyobb városokba ingáznak nap mint nap, mint például Budapest vagy Székesfehérvár. (Online7., 2024)

Úgy gondolom, hogy Gárdonyi infrastruktúrája jól kiépített, hiszen odafigyelnek a helyi lakosok és a turisták igényeire is. A városban több óvoda és iskola, étterem, cukrászda, bevásárlási lehetőség, ügyintézési lehetőség, történelmi hely és egészségügyi intézmény is megtalálható. A településen található a Gárdonyi Járási Hivatal kormányablaka, ahol lehetőségük van a helyi lakosoknak és a környező települések lakosainak is elintéznüik a különböző társadalmi, szociális, és egyéb ügyeket. Emellett a városban található a Gárdonyi Rendőrkapitányság is, ahonnan a környező településekre küldenek kirendeltségeket.

A város kulturális élete sokszínű és gazdag, melyet több helyi rendezvény, fesztivál és hagyomány ápol. Fontos kulturális központként szolgál a Gárdonyi Géza Emlékház, mely az író szülőhelye. (Online9., 2024)

9. ábra: Gárdonyi Géza emlékház

Forrás: velenceito.info

A helyi közösség összetartó és aktívan részt vesznek a kulturális életben. Egész szezonban minden héten akár többször is szerveznek különféle rendezvényeket és fesztiválokat és sporteseményeket, amelyek a helyi ízeket, hagyományokat tartja szem előtt. Ilyenek például a Velence-tavi Hal, Vad, Bor, és Pálinkafesztivál, Majális vagy különböző tematikájú fesztiválok.

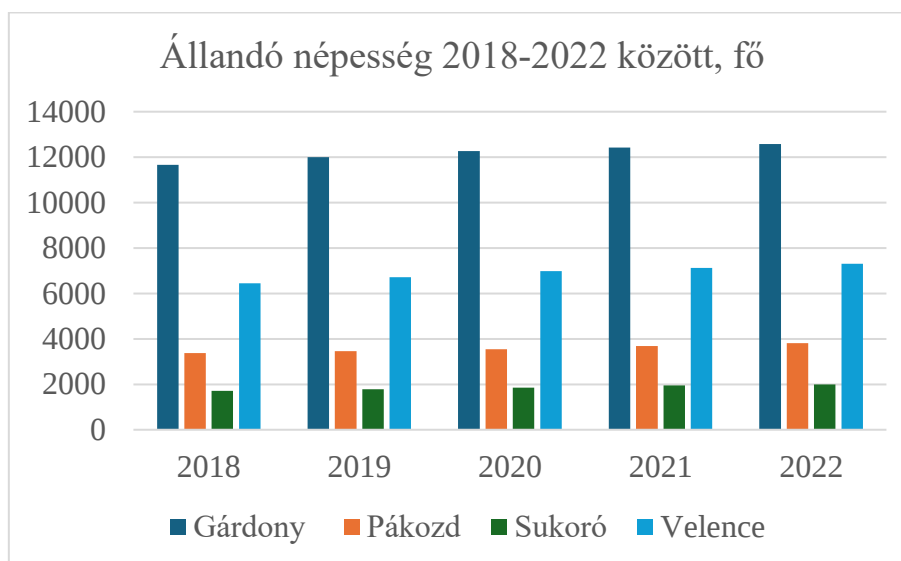
Mivel a város nem rendelkezik dombokkal, hegyekkel ezért a turizmus a Velencei-tó irányába mozdult el. A partszakasz végig kiépített, strandokkal és kikötőkkel szintúgy el van látva. A partok közelében biciklisút, éttermek, sétányok és különböző büfék és szórakozási lehetőségek adnak teret a turistáknak és az oda látogatók számára. Nem csak belföldi, hanem külföldi turisták is gyakran veszik igénybe a széleskörű szolgáltatásokat. A turizmus jelentős gazdasági szerepet tölt be a városban és nagyban hozzájárul a helyi szolgáltatások és vállalkozások fejlődéséhez és fenntartásához. A tóparti infrastruktúra folyamatosan fejlődik, hogy a turisztikai igényeknek eleget tegyen. A 2020-ban tomboló covid járvány miatt rengeteg program és rendezvény szervezése hiúsult meg. (Nagy-Szijártó, Csilla-Szalmáné, & Mária, 2023)

3.3.A vizsgált települések gazdasági, társadalmi mutatóinak elemzése

A vizsgálati részben szeretném bemutatni a tó körüli településeket különböző gazdasági és társadalmi mutatók alapján. Összesen 6 település határos közvetlenül a Velencei-tó partjával, de a vizsgálat során 4 település van feltüntetve, mivel Dinnyés és Agárd közigazgatásilag Gárdony városhoz tartozik. Ez azt jelenti, hogy Gárdony település eredményei alatt szerepel Dinnyés és Agárd is. A mutatók által létrejött eredmények és a turizmus közötti összefüggéseket szeretném megtalálni, mivel úgy gondolom, hogy a Velencei-tó adottságainak hála a turizmus nagy szerepet játszik a helyiek életében, ezért fontos, hogy a külső nehezítő tényezők ellenére is mint például a covid vagy az infláció, ugyanúgy vagy legalább hasonlóan tudjon működni és továbbra is munkát tudjon biztosítani a lakosok számára. Az elmúlt 5 évben számos gazdasági problémával kellett szembenéznie nem csak a tó körüli települések turizmusának, hanem az egész országnak. Első körben a covid járvány elterjedése okozott nagy fejtöréseket, majd ezt követte az infláció és a közelben lévő háború kialakulása. Természetesen ezekhez hozzájárult még a mezőgazdaságban fellépő aszályos időszak, vagy az üzemanyagárak növekedése is. Ezek a változások mind hozzájárultak a turizmus lényeges átváltozásához ezért úgy gondolom, hogy azt az idegenforgalmat, ami a covid előtt volt, ugyan nehezen, de vissza lehetne hozni a Velencei-tóhoz csak több szemszögből kell megfigyelnünk a változásokat.

3.3.1. Lakónépesség száma

Az első és szerintem az egyik legfontosabb mutató, ami mindennek az alapját képezi az a lakónépesség száma. A 2018 és 2022 közötti időszakot vizsgáltam a térségben. Gárdony községnek azért kimagaslóak az adatai mivel beleszámították Agárd és Dinnyés falvakat is. Ezen kívül mindegyik település egy folyamatos, növekvő tendenciát mutat az évek során. Számomra ez azért érdekes mivel ezek szerint a gazdasági és társadalmi akadályok lakosság szempontjából negatív értelemben nem hatottak a térségre. Ez egyrészt köszönhető a különböző családtámogatásoknak mint például a Babaváró vagy a CSOK, másrészt pedig mint helyi lakos tudom elmondani a tapasztalataimat. Mikor beköszöntött a Covid járvány, a vidéki falvakat szinte megrohmozták a városi lakosok. Mindenki vágyott a természet közelségére, a sétálásra és a nyugalomra. Ebből adódóan az elmúlt időszakban nagyon sokan költöztek a nagyvárosokból a Velencei-tó környékére. Mivel rengeteg pozitív adottsággal rendelkeznek ezek a települések ezért nem csoda, hogy sokan szeretnének itt letelepedni. Egyik ilyen pozitívum a nagy városok közelsége, annak ellenére, hogy természetközeli az összes település mégis könnyen el lehet jutni Székesfehérvárra és Budapestre is akár, ez pedig mind munkahelyek szempontjából és mind tanulás szempontjából előnyös.

10. ábra: Állandó népesség a vizsgált településeken

Forrás: Saját szerkesztés a ksh.hu adatai alapján, 2024

Úgy vélem, hogy a lakosok növekedése több szempontból is pozitív hatással lehet a helyi turizmusra. Egyik ilyen pont a helyi vállalkozások számának növekedése, hiszen minél több fiatal költözik a térségbe annál több és sokszínűbb ötlettel és lehetőségekkel gazdagítják a turizmus ágazatát, mint például kerékpárkölszönzők, különböző szórakozóhelyek vagy

borozók. Egy konkrét példa a Velencei IFI Airsoft ami 2024 nyarán nyitott meg a Velencei Korzóhoz közel. Ezek azért is fontosak mivel sokszor csak egy olyan emberre van szükség, aki kívülről látja a település helyzetét és tud olyan új, eddig még nem használt ötleteket mondani, megvalósítani, amik új lehetőségeket adnak az adott községnek vagy akár a térségnek. Azonban úgy gondolom, hogy az adottságain kívül fontos figyelembe venni a település hagyományait és szokásait, ezzel is megtartva a falu vagy város régről megmaradt egyediségét, ez pedig kedvező lehet az idősebbek számára is, akik a változásokat nehezebben tudják kezelni, hiszen az ő támogatásuk is nagyon fontos, sőt sokszor akár döntő szavazatú is lehet. Tehát úgy gondolom, hogy a lakosság növekedése pozitív hatással van a Velencei-tó térségére.

3.3.2. Kormegoszlás

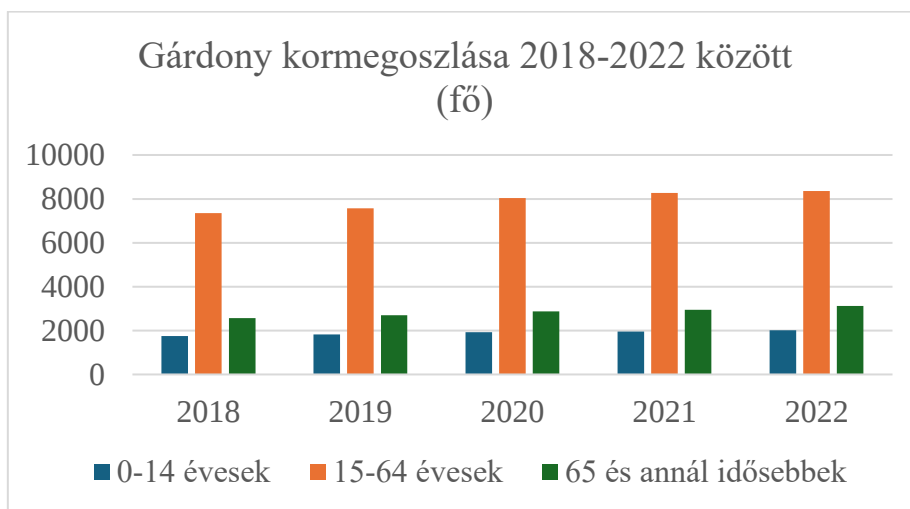
Úgy gondolom, hogy társadalmi és gazdasági fejlődés szempontjából fontos figyelembe venni az adott település korösszetételét. A turizmus miatt különösen fontos ennek vizsgálata, hogy a különböző korosztályokból adódó különbségek fejlődése lehetőségeit számba lehessen venni.

A korösszetétel vizsgálata során kiderül, hogy a település népessége esetleg előregedő, fiatalodó vagy stagnáló tendenciát mutat. Ha a falu vagy város előregedő tendenciát mutat, az azt jelenti, hogy nagyobb az idősebb korosztály aránya. Ebből adódik a munkaerő csökkenése ami pedig hatással van a közösségi életre és a település gazdaságára. Ilyen esetben fontos felvetni, hogy hogyan lehetne vonzóbbá tenni a falut vagy várost a fiatalok számára, hogy ott telepedjenek le. Emellett figyelni kell az idősek életminőségének javítására is, esetleg szolgáltatások bővítésével. Mivel a különböző korosztályoknak más és más szükségleteik vannak ezért mindegyikre fokozott figyelmet kell fordítani. Ha az idősebb generáció van többségben a településen akkor előtérbe kerülhetnek a szociális és egészségügyi ellátások, ha viszont nagyobb számban a fiatal korosztály van jelen a községben akkor a gyermekprogramok, iskolák és családbarát szolgáltatások kerülnek előtérbe. Ezek az intézkedések nagyban befolyásolják a település jövőbeni fejlesztési irányait is. Ha alapvető szolgáltatások, vagy munkalehetőségek hiánya lép fel az adott területen, az a fiatalok tömeges elvándorlásához vezethet aminek a következménye az elnéptelenedés. Ezáltal a település gazdasági ereje és vonzerője rohamosan csökken a befektetők és a turisták számára egyaránt. Tehát elmondható, hogy a lakosság korösszetétele és a falvak népességmegtartó ereje között szoros összefüggés áll fenn.

A korösszetétel és a turizmus között számos kapcsolat is van, ugyanis a település korösszetétele nagyban befolyásolja, hogy milyen tevékenységeket és szolgáltatásokat érdemes létrehozni, fejleszteni. Egy fiatalos és aktív közösség könnyen vonzhatja akár a sportolni vágyókat is, így

kialakulhat akár a kerékpár vagy a természetjáró turizmus is. Viszont egy olyan társadalom ami előregedő tendenciát mutat, az általában a hagyományőrzéssel esetleg gyógyturizmussal foglalkozik. Ebben az esetben fontosabbak például a csendes parkok, pihenőhelyek fejlesztése vagy a népművészeti programok, kiállítások kialakítása, szervezése. A turisztikai munkaerő szempontjából szintúgy fontos a korösszetétel, ugyanis a turizmushoz kapcsolódó szolgáltatások mint például az éttermek, szállodák és programok működtetéséhez sokszor inkább fiatal és középkorú munkavállalókra van szükség akik ki tudják szolgálni a turisztikai igényeket. Ezért fontos, hogy a falu népessége ne öregedjen el, mivel az nehézségeket okozhat a turizmus fenntartható fejlesztésében és a helyi munkaerő megtartásában is. Ugyanakkor úgy gondolom, hogy fontos a település turisztikai életében mindegyik korosztály megjelenítése. Míg a fiatalabb generációk gyakran inkább a modern turisztikai kezdeményezések, rendezvények szervezése iránt érdeklődnek addig az idősebb korosztály a hagyományőrzéssel, vásárokkal, piacokkal és gasztronómiai eseményekkel foglalkozik.

Összességében a korösszetétel kulcsfontosságú nem csak a települések társadalmi és gazdasági helyzetének megértésében hanem a turisztikai lehetőségek feltárásában is. Ha az adott település megfelelően működik úgy, hogy figyelembe veszi a korosztályi adottságokat és bevonja a helyi közösségeket a turizmus fejlesztésébe akkor hosszú távon fenntartható turisztikai célponttá válhat.

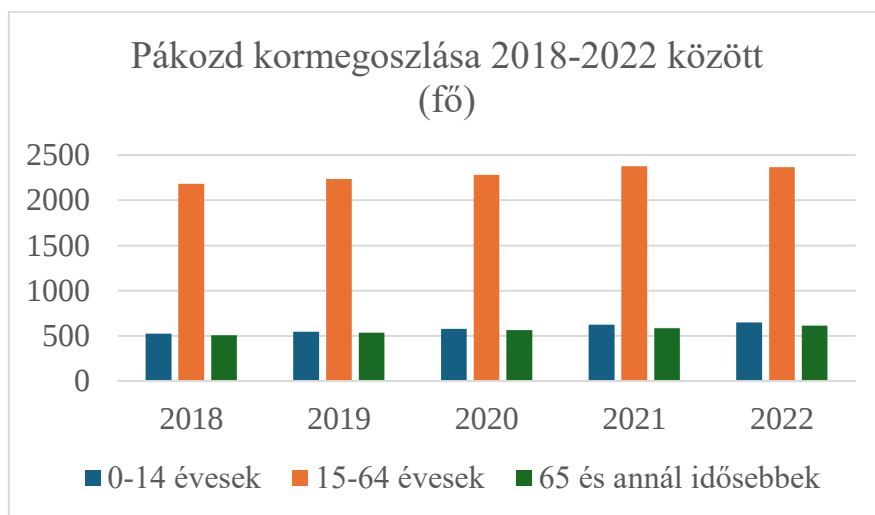

11. ábra: Gárdonyi település lakosságának 2018-2022 közötti változása

Forrás: Saját szerkesztés a ksh.hu adatai alapján, 2024

Elsősorban szeretném kiemelni, hogy Gárdonyi településhez közigazgatásilag Dinnyés és Agárd falvak is tartoznak tehát egyszerre 3 település adatai láthatóak a diagrammon. Gárdony esetében mind a három korosztály növekvő tendenciát mutat az vizsgált évek alatt. Legnagyobb számban

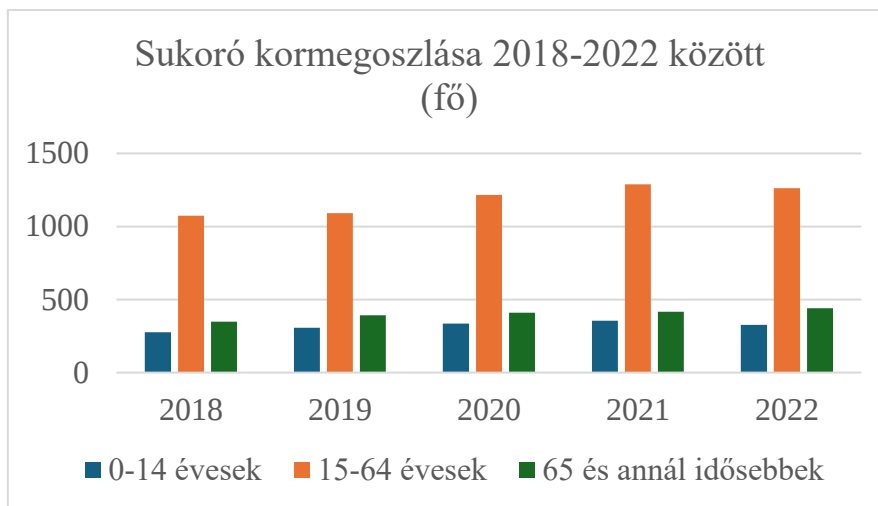
a 15-64 év közöttiek vannak jelen a településen. Ugyan már 2018-ban is meghaladta a 7000 főt az értékük de 2022-re ez a szám meghaladta a 8000 főt is. Ez pozitívum a térségre nézve, mivel a munkaképes korosztály tudja gazdaságilag fent tartani a települést. Ezáltal tud leginkább fejlődni a város. Bár a 65 év és annál idősebb korosztály is növekvő tendenciát mutat, sokkal kisebb mértékű a változásuk. Úgy gondolom, hogy Gárdony esetében a népesség előregedése kizárható. A 0-14 évesek aránya szintúgy növekvő tendenciát mutat. A gyermekek számának növekedése mindig egy pozitív jelenség hiszen ez azt jelenti, hogy a fiatal családok szívesen választják otthonuknak Gárdonyt, ami pedig hosszú távon biztosítja a munkaerő utánpótlást és a gazdasági és társadalmi fenntarthatóságot. A fiatalok magasabb létszáma újabb igényeket teremt az oktatásban akár az intézmény akár a tanítás szempontjából. Mindezek pozitívan hatnak a helyi szolgáltatások fejlődésére és a munkahelyek teremtésére.

12. ábra: Pákozdi település kormegoszlása

Forrás: Saját szerkesztés a ksh.hu adatai alapján, 2024

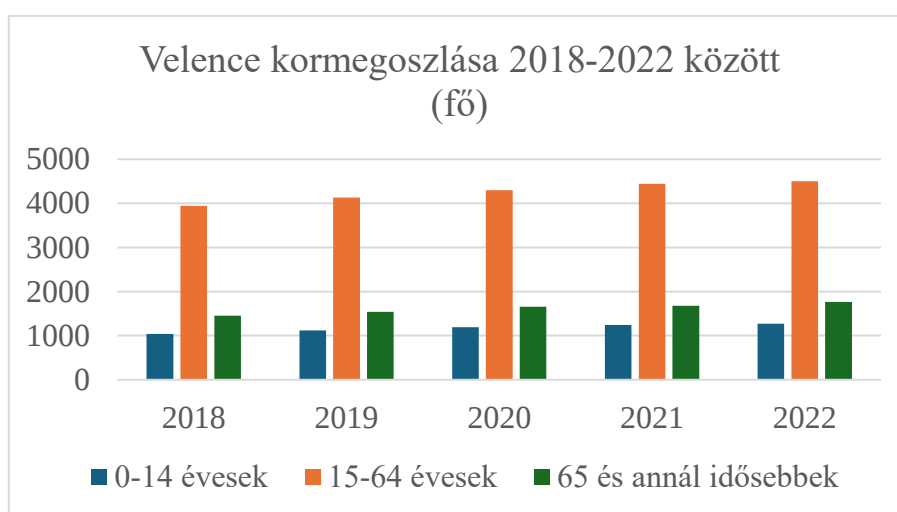
Pákozdi esetében is növekvő tendenciákat figyelhetünk meg a 0-14 éves és a 65 év és idősebb korosztályoknál. A 15-64 évesek száma is pozitív irányba változott kivéve 2022-ben, ugyanis akkor egy minimális visszaesést mutat. Úgy gondolom, hogy a növekvő tendenciákat nagyrészt az elmúlt években Pákozdi újtelepi részére történő rohamos beköltözés adta. Mivel a település közel helyezkedik el Székesfehérvárhoz sokan a nyugalom miatt költöznek oda de munkahelyek és az oktatás szempontjából inkább a közelben lévő Székesfehérvári opciókat választják. Ebből is adódik, hogy a faluban a turizmus kevésbé fejlett mint például Gárdonyban.

13. ábra: Sukoró település kormegoszlása

Forrás: Saját szerkesztés a ksh.hu adatai alapján, 2024

Úgy gondolom, hogy a 15-64 évesek korosztályánál látható 2020-as megugrás a covid 19 járványnak köszönhető, ugyanis a pandémia ideje alatt rengetegen keresték fel a kisebb településeket kikapcsolódás szempontjából a városról érkezők egy séta vagy egy kirándulás erejéig. Sokaknak megtetszett a falu csendessége, nyugalma és gyönyörű természeti adottságai. Ebből kifolyólag ezekben az években rengetegen költöztek a településre. Ezeket az eseményeket követték a különféle családtámogatások amik által egyre több gyermekkel gyarapodott a falu. Ennek köszönhetően épült meg a bölcsőde és bővült meg az óvod és iskola épülete is. Sajnos az idősek aránya is folyamatos növekvő tendenciát mutat az évek során de szerencsére a magasabb létszámú munkaképes korosztály ellensúlyozni tudja azt.

14. ábra: Velence település kormegoszlása

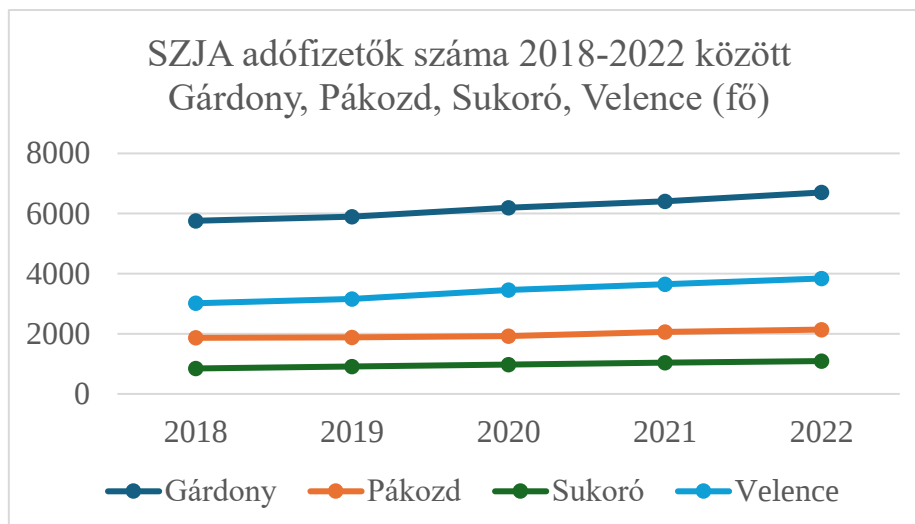
Forrás: Saját szerkesztés a ksh.hu adatai alapján, 2024

A diagrammon látható, hogy mind a három csoport esetében növekvő tendenciát láthatunk Velencén. A munkaképes korosztály magas létszáma nem csak gazdasági és társadalmi téren pozitívum hanem a turizmus szempontjából is. Mivel a településen a turizmusnak nagy szerepe van ezért fontos, hogy elsősorban a helyi munkaerőt foglalkoztassák. Az elmúlt pár évben nagy számban költöztek nagyobb városokból a térségben, többek között Velencére is. Ez nagyban befolyásolta a 0-14 évesek számát. Az iskolák, óvodák létszáma nagyban megugrott a településen. Több intézkedést és fejlesztést is bevezettek, hogy minél több gyermekkel tudjanak foglalkozni. Úgy gondolom, hogy ez nagyon nagy pozitívum a településre nézve, mivel a gyermekek magas létszáma társadalmi és gazdasági téren is fontos tényező. Ezek mellett természetesen nem elhanyagolható a 65 év és annál idősebbek növekvő tendenciája sem annak ellenére is, hogy kisebb mértékű a növekedésük. Fontos figyelembe venni az ő érdekeiket és igényeiket akár szociális akár egészségügyi téren is.

Összességében úgy gondolom, hogy a térségben mind a 4 településre nézve pozitív adatokat lehet látni az elmúlt évekre visszatekintve. A fiatalok és a munkaképes korosztályok aránya nagyobb mértékben van jelen a falvakban és városokban mint az idősebb korosztályé ami kizárja az előregedő társadalom fogalmát. Emellett pozitívum a turizmus szempontjából is, hogy egyre többen keresik fel a térséget akár turisztika akár letelepedés céljából is.

3.3.3. Személyi jövedelemadó

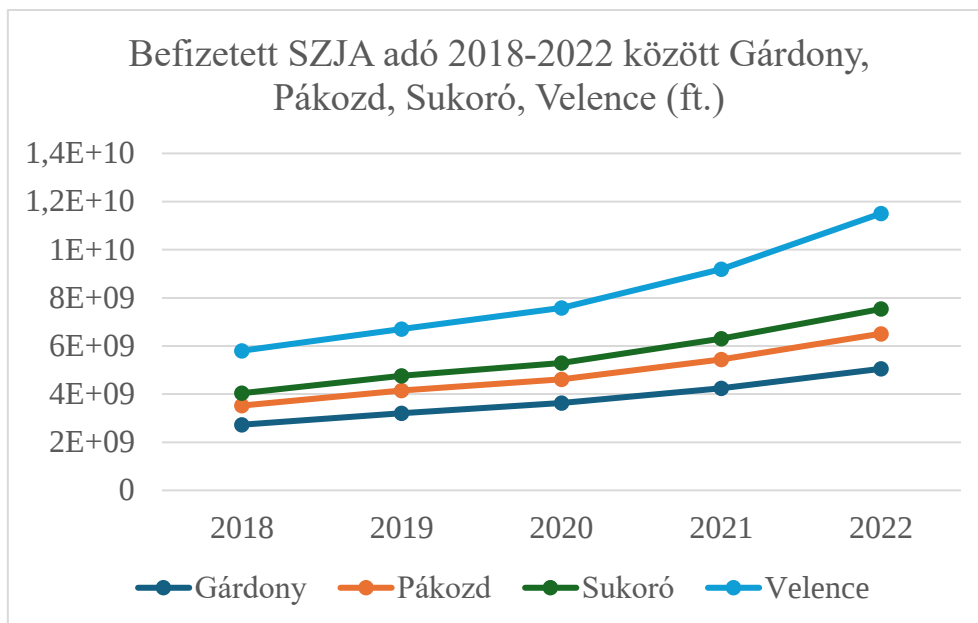
Az SZJA adófizetők létszámának vizsgálata számos szempontból is fontos lehet egy adott település számára. Az első és szerintem a legfontosabb, hogy közvetlen hatással van a személyi jövedelemadót fizetők száma a település bevételeire. A költségvetés tervezéséhez pedig szükségük van az önkormányzatoknak az adóbevételek pontos ismeretére. Emellett a település versenyképességét is befolyásolja, ugyanis a nagyobb adófizetői létszámmal rendelkező falu vagy város érdekeltbb lehet a befektetők és vállalkozók számára. Minden település számára fontos az infrastruktúra fejlesztése, ebben pedig nagyban segít az adófizetők számának ismerete. Ezáltal könnyen figyelembe lehet venni a munkaképes lakosság növekedését vagy csökkenését. Növekedés esetében pedig fontos az oktatás, egészségügy vagy a közlekedés fejlesztése. Csökkenés esetén pedig ezek az intézkedések hozzájárulnak a település vonzerőjének növeléséhez.

15. ábra: Személyi jövedelemadót fizetők száma a vizsgált településeken

Forrás: Saját szerkesztés a TEIR.hu adatai alapján, 2024

2018 és 2022 között folyamatos növekvő tendencia figyelhető meg a személyi jövedelemadót fizetők számában. A térségben minden település életében fontos szerepet tölt be a turizmus emiatt pedig különösen nélkülözhetetlen az SZJA és a turisztika közötti kapcsolat. A turizmusból adódóan újabb és újabb munkahelyek jöttek létre az adott településeken ami hozzájárult a helyi munkavállalók számának növekedéséhez. A munkahelyteremtés pedig csökkent a fiatalok elvándorlását és gyarapítja a térségbe költözők számát. Ezáltal a települések meg tudják tartani a lakosságukat, így az SZJA adófizetők száma is növekszik. Az utóbbi években a térségben a turizmus több helyen is fellendítette a helyi vállalkozásokat melyek ezáltal újabb munkalehetőségeket tudnak nyújtani a helyieknek. Ezek a fejlesztések pedig hozzájárulnak a turisták vonzásához. A több bevétel még több fejlesztéshez vezet, legyen az infrastrukturális vagy akár közösségi. Ilyen esetekben mint például a szabadidős létesítmények kialakítása vagy az utak fejlesztése, a helyi munkaerőt alkalmazzák. Az hosszabb távon folyamatos foglalkoztatási lehetőségeket biztosít. Emellett pedig vonzóbbá teszi a térséget nem csak a turisták hanem az újabb lakosok és munkavállalók számára is. Bár a térségben a turizmusból adódó munkalehetőségek nagy része szezonális, ezek is hozzájárulnak a személyi jövedelemadót fizetők számához a szezon ideje alatt. Annak ellenére, hogy 2022 év elejétől a 25 év alatti fiatal munkavállalóknak nem kell személyi jövedelemadót fizetniük, mégis 2022-ben magasabb a számuk mint 2021-ben. Ez annak is köszönhető, hogy az elmúlt években rengetegen költöztek a térségbe.

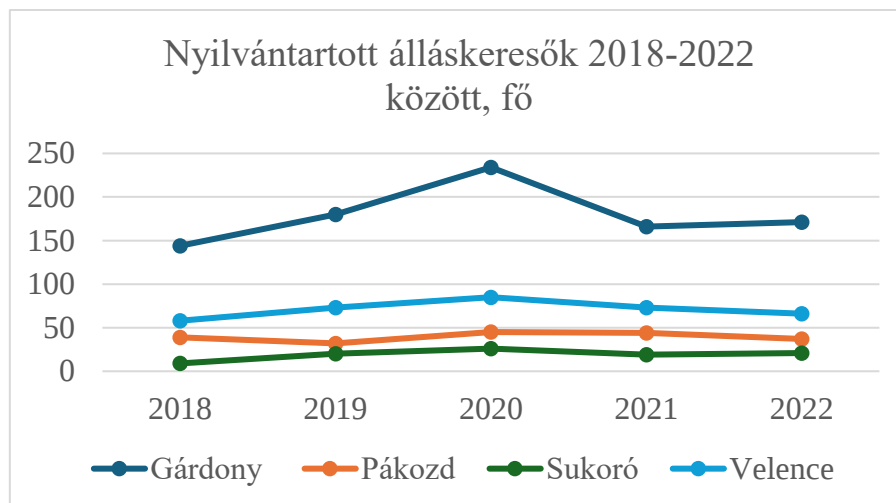
16. ábra: Befizetett személyi jövedelemadó összege a vizsgált településeken

Forrás: saját szerkesztés a TEIR.hu adatai alapján, 2024

A diagrammon jól látható, hogy a befizetett SZJA adó összege mindegyik vizsgált településen növekvő tendenciát mutat. Ez kettő fontosabb tényezőre utalhat. Első sorban a befizetett összegekből következtetni lehet a lakosság átlagos jövedelmi szintjére. Ebben az esetben az figyelhető meg, hogy az évek során az életminőség és a fogyasztói szokások is magasabb szintre kerültek. Másrészt pedig a magasabb lett a munkaképes korosztály létszáma ami által pedig arra utal, hogy egyre többen dolgoznak a térségben. Ez nagyban köszönhető a turizmus fejlődésének is hiszen azáltal, hogy több helyi vállalkozás indult, több a foglalkoztatás is. Minél nagyobb a befizetett személyi jövedelemadó összege annál többet tudnak az önkormányzatok visszaforgatni a gazdasági, társadalmi és turisztikai fejlesztésekre. Ezáltal elindul egy körforgás mely fenntartható fejlődést biztosíthat és stabilabb gazdasági alapokat adhat a települések számára.

3.3.4. Nyilvántartott álláskeresők száma

A következő vizsgált mutató a nyilvántartott álláskeresők száma. Úgy gondolom, hogy nagyon fontos megemlíteni ezt a témát mivel a Velencei-tó körüli településeken a turizmus által generált szezonális munkák miatt a foglalkoztatási igények folyamatosan változnak az évek során. Ahogy a diagrammon is látható minden vizsgált településen növekedett a nyilvántartott álláskeresők száma 2020-as évig majd ezt egy csökkenés követte. A több mint 100 fő fölötti kimagasló adatokat Gárdony település képviseli, mely ahogy az előző mutatónál, úgy itt is Agárd és Dinnyés falvakat is magába foglalja.

17. ábra: Nyilvántartott állás keresők száma a vizsgált településeken

Forrás: Saját szerkesztés a ksh.hu adatai alapján, 2024

Bár az állandó lakosság arányánál nem figyelhettük meg a covid járvány következményeit, a nyilvántartott állás keresők számánál igencsak megmutatkozik. A tó körüli települések közül leginkább Agárd, Gárdony és Velence támaszkodnak a belföldi és külföldi turizmusra. Ez különösen a nyári hónapokban mutatkozik meg, amikor hirtelen ezek a települések újra megtelnek turistákkal, akik azon kívül, hogy igénybe veszik a szálláshelyeket, éttermeket és a többi helyi szolgáltatásokat, magukkal hozzák a jó kedvet és tovább pezsdítik a közösség mindennapjait. Természetesen a többi tó körüli település is érintett a turizmusban csak egyelőre kisebb mértékben. Dinnyés és Pákozd esetében Székesfehérvár közelsége a befolyásoló tényező, hiszen a kiszámíthatatlanabb szezonális állás kevésbé megbízható, mint egy főállású munka. Az elmúlt pár év során Sukorón is fejlődik a turizmusra való támaszkodás. Természetesen a Velencei-tó más adottságokkal látta el az északi partszakaszt ezért a strandolásból adódó idegenforgalom aránya sokkal kisebb ezen a településen. Tehát a turizmus egy másik oldalát szeretnék fellendíteni a faluban, aminek a fejlődése lassabb ütemű, főleg a covid utáni időszakban.

Mivel 2020-ban tetőzött a covid járvány ezért a turizmus visszaszorult a háttérbe. És elkerülhetetlen volt, hogy a Velencei-tó térségét ne érintse ez a hatás. A járvány alatt a szigorú korlátozások, mint például az esti kijárási tilalom, a szórakozóhelyek és éttermek befogadóképességének csökkentése vagy a különböző egészségügyi okok miatt kivetett előírások miatt a szállodák, panziók, éttermek és egyéb turizmushoz kötődő szolgáltatások drasztikusan visszaestek, vagy ideiglenesen bezártak. Ezek a helyi vállalkozások a Velencei-tó körül, mint például a vízi sportszolgáltatók, ajándékboltok és kisebb családi vállalkozások

jelentős munkaadóként funkcionálnak, ezen kívül jelentős veszteségeket szenvedtek el. Többen kénytelenek voltak ideiglenesen vagy véglegesen bezárni, emiatt sok munkavállaló veszítette el az állását, elsősorban azok, akik szezonális munkában dolgoztak. Ezek a kisvállalkozók általában helyi lakosokat foglalkoztatnak, ezért a nyilvántartott álláskeresők száma hirtelen megugrott a térségben. Tehát elmondható, hogy a Velencei-tó környékén a turizmus jelentős része szezonális jellegű, ami azt jelenti, hogy sok munkavállaló csak a nyári hónapokban talál állást. Azonban a járvány alatt a nyári szezont elveszítették a szigorú korlátozások és a turizmus drasztikus csökkenése miatt, ezért maradtak el a szezonális munkák.

Többen kerestek munkahelyeket más, közeli városokban, de a többségük sajnos nem tudott más szakmában elhelyezkedni. Ezzel párhuzamosan pedig megnőtt az igény az átképzési programokra, amelyek által az álláskeresők új készségeket szerezhettek más iparágakban. Ez azért is volt jelentős, hiszen a turizmus hosszabb távú visszaesése bizonytalanná tette a turizmushoz kapcsolódó munkahelyek jövőjét. Természetesen nem csak az idősebb korosztály veszítette el ezáltal a munkahelyét, hanem a nyáron vagy iskola mellett dolgozni vágyó diákoknak is nehezebb volt megélhetési forrást találniuk. Így a fiatal diák munkaerő átcsoportosult más helyekre mint például online munkavégzés, de olyanok is voltak akik kihasználták a mezőgazdasági munkák szezonálisát is.

Összességében a Velencei-tó körüli településeken a Covid-19 járvány okozta turizmusvisszaesés nagyban befolyásolta a nyilvántartott álláskeresők számának növekedését, kifejezetten szezonális munkakörben dolgozókat. A helyi gazdaság az adott településeken erősen támaszkodik a belföldi turizmusra, ennek hiányában pedig számos munkavállaló állása veszélyeztetett.

3.3.5. Kulturális rendezvények száma

Úgy gondolom, hogy a kulturális rendezvények egy fontos szerepet töltenek be a turizmusban, főleg a kisebb településeken, ahol sokszor a programok csalogatják a helyszínre a turistákat. Ezért is mondható el, hogy a Velencei-tó térségében a kulturális rendezvények kiemelt jelentőségűek. Mivel a programok sokszínűek ezért számos látogató igényét elégítik ki, legyen szó történelmi eseményekről, zenei fesztiválokról, hagyományőrző programokról vagy akár művészeti rendezvényekről.

A kulturális rendezvények nagy mértékben hozzájárulnak a látogatók vonzásához, mivel sokan ezek az események miatt választják a Velencei-tó környékét pihenésük céljául. Egy-egy nagyobb fesztivál mint például a zenei vagy gasztronómiai rendezvények, gyakran több száz

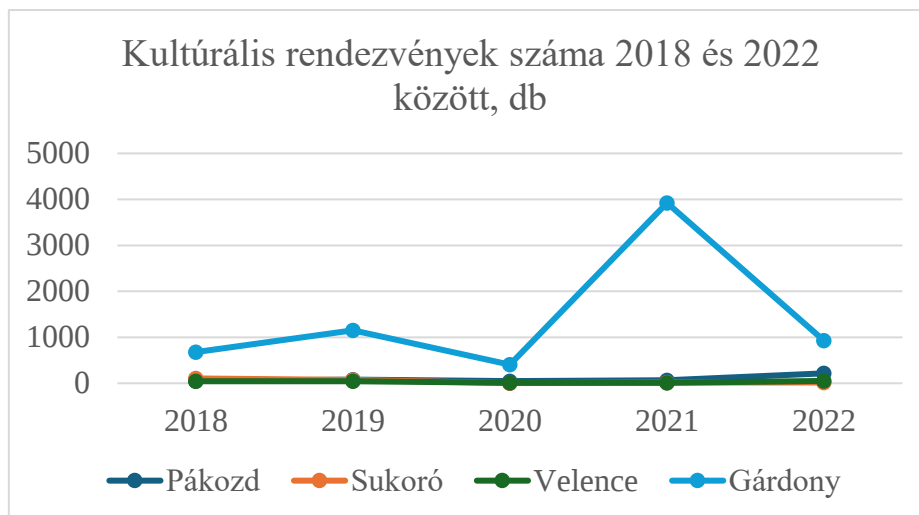
turistát vonzanak, akik nem csak az eseményeken vesznek részt, hanem igénybe veszik a helyi éttermeket, szálláshelyeket, és egyéb különböző szolgáltatásokat is. Ilyen nagyobb esemény például az EFOTT amit helyileg Sukorón tartanak vagy a Velence-tavi Hal, Vad, Bor és Pálinkafesztivál. Ezek az események segítenek a szezonális látogatottság kiegyensúlyozásában is, hiszen igyekeznek egyre több rendezvényt a nyári főszezonon kívül tartani, ezzel is meghosszabbítva a turisták látogatási időszakát.

Valamint ezek a kulturális események lehetőséget nyújtanak a helyi közösségek számára, hogy bemutassák a saját hagyományaikat és szokásaikat. Ahogyan már fentebb is említettem ez azért is fontos, mivel a látogatók gyakran keresnek olyan úti célokat ahol autentikus, helyi élményeket tapasztalhatnak meg. Például a dinnyési Várpark vagy a különböző hagyományőrző fesztiválok.

Ezen kívül a kulturális rendezvények lehetővé teszik, hogy a Velencei-tó térsége ne csak a természetes adottságaira mint például a tóra, strandokra, vízi sportokra építsen, hanem más, vonzó turisztikai termékeket is kínáljon. Az események, koncertek, színházi előadások, vásárok, és a hagyományőrző programok egyedivé és változatosabbá teszik a helyi turisztikai kínálatot. Ezzel tudják szélesíteni a célcsoportot, ugyanis a kultúra és művészetek iránti érdeklődőknek is nyújtanak lehetőségeket a kapcsolódásra.

A kulturális rendezvények jelentős gazdasági hatást gyakorolnak a helyi szolgáltatókra, hiszen a látogatók által elköltött pénz közvetlenül támogatja a helyi vállalkozásokat, például éttermeket, szállodákat. Másik fontos tényező a rendezvények munkahelyteremtő szerepe, hiszen a rendezvényszervezés, logisztikai támogatás és vendéglátás területén is szükség van dolgozókra. Fontosnak tartom megjegyezni, hogy a jól megszervezett, nagyobb rendezvényekkel elérhető a külföldi látogatók létszámának növelése is. A Velencei-tó térségében ilyen az EFOTT fesztivál amelynek nagy sikere van már évek óta ebből kifolyólag könnyen vonzhatja a külföldi látogatókat is. Ez pedig növelheti a régió hírnevét miközben hozzájárul a hosszú távú turisztikai fejlődéshez.

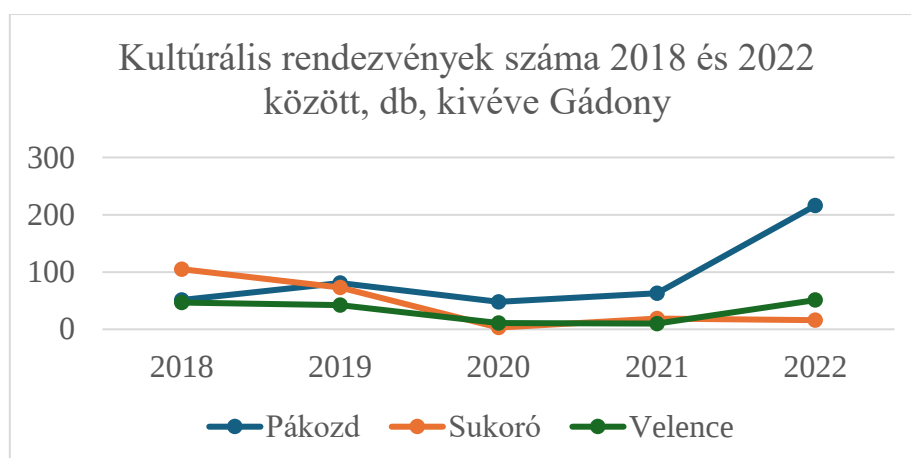
Természetesen ne feledkezzünk meg a rendezvények közösségépítő hatásáról sem, ugyanis egyes fesztiválok vagy események a helyi lakosokat is bevonják a folyamatokba, legyen szó önkéntes munkáról vagy akár gasztronómiai versenyekről.

18. ábra: Kulturális rendezvények száma a vizsgált településeken

Forrás: Saját szerkesztés a ksh.hu adatai alapján, 2024

A kulturális rendezvények számát 2018 és 2022 között vizsgáltam darab számban. A kimagasló értéket Gárdony képviseli, ugyanis mint minden mutatónál, úgy itt is Agárd és Dinnyés falvakat magába foglalja a város. Szerintem a legfeltűnőbb kiugró adat 2020 és 2021 között található. Látszik, hogy a 2019-es Covid járvány miatti szigorú szabályozásokat 2020-ban vezették be, emiatt abban az évben megcsappantak a rendezvények száma. Viszont ahogy a szabályok szigorításán enyhítettek, úgy látszik, hogy 2021-ben már majd hogy nem a tízszeresére emelkedett az események száma. 2022-ben szintén látható egy csökkenés az adatok között ami szerintem annak is köszönhető, hogy a vírus okozta infláció és a közelben kitört orosz-ukrán háború megnehezítette a turizmus minden fajtáját, különösen a rendezvények és programok szervezését.

19. ábra: Kulturális rendezvények száma a vizsgált településeken kivétel Gárdonyt

Forrás: Saját szerkesztés a ksh.hu adatai alapján, 2024

Sukoró és Pákozd esetében szintűgy látható ugyanaz a tendencia mint Gárdony esetében. Sukorón 2020-ban összesen 3 rendezvény volt megtartva, melyek leginkább a nyári szezonban zajlottak le a szabad tér kihasználása miatt. Az is látható, hogy 2021-ben ugyan több programot szerveztek de közel sem haladta meg a 2019-es vagy azelőtti adatokat. Egyedül Velencén volt 2020-ban több rendezvény mint 2021-ben. Viszont ott is észlelhető volt a covid járvány hatása. Természetesen a 2019-2020-as éveket a Velencei-tó rossz vízminősége és alacsony vízszintje is megpecsételte, ebből adódóan sokkal kevesebben látogatták meg szívesen a térséget. Ezért is próbálkoztak a következő években több olyan eseményt szervezni mely nem feltétlen kötődik a tóhoz. Ez hol jobban hol pedig kevésbé sikeredett. Mind a három településen megfigyelhető, hogy 2022-ben több eseményt rendeztek mint az előző évben ami érdekes, hiszen Gárdony esetében ez pont ellenkezően történt. Úgy gondolom, hogy ez a növekedő tendencia annak is köszönhető, mivel ezeken a területeken jobban odafigyeltek a turizmusban felmerülő nehézségek alternatív megoldásaira is. Például kihasználták a hegyes-dombos vidék adta lehetőségeket is. Több olyan programot szerveztek amiknek a helyszínei a Pákozd Arboretum, a Vadaspark vagy a Velencei hegység erdője adott teret. Ezek mellett pedig figyelmet fordítottak a települések saját adottságaira, értékeire is, hogy azokat tovább ápolva saját érdekeltségi kört hozhassanak létre.

Összességében tehát elmondható, hogy a Velencei-tó térségében a kulturális rendezvények kulcsfontosságúak a turizmusban, főleg az elmúlt év akadályait tekintve, ugyanis növelik a régió vonzerőjét, elősegítik a helyi kultúra megőrzését és gazdasági növekedést generálnak. Ezek az események nem csak szórakoztató programokat kínálnak a turistáknak, hanem hosszú távon hozzá járulnak a fenntartható turizmus fejlődéséhez, miközben a közösségi összetartást is fokozzák.

3.3.6. Civil szervezetek

A Velencei-tó körüli településeken több működő civil szervezet is létezik. Véleményem szerint kiemelkedően fontosak a turizmus szempontjából, mivel hozzájárulnak a helyi közösségek fejlesztéséhez és a különböző programok és rendezvények szervezéséhez valamint a kulturális és természeti értékek megőrzéséhez.

A civil szervezetek képesek mozgósítani a helyi lakosokat, hogy közös célok mentén működjenek együtt, ami pedig befolyásolhatja a település turisztikai vonzerőjét. A szervezetek által létrejött közösségi összefogás eredményeként olyan programok, rendezvények vagy fejlesztések valósulhatnak meg, melyek különleges élményt nyújtanak a turistáknak. Ezek a jól

szervezett rendezvények vonzóbbá teszik a települést a turisták szempontjából mivel az ide érkező látogatók érezhetik a helyiek vendégszeretetét és elkötelezettségét a térség iránt.

Természetesen sok civil szervezet vesz részt aktívan a turisztikai események és fesztiválok szervezésében. Ezek a rendezvények a helyi lakosokon kívül jelentős számban a turistákat is vonzzák. Egy jól működő civil szervezet különféle eseményeket tud létrehozni, mint például hagyományőrző fesztiválokat, sporteseményeket, kézműves vásárokat, vagy kulturális programokat, amelyek kiegészítik a település turisztikai kínálatát. Ezek a rendezvények segítenek abban, hogy a turisták ne csak a nyáriidőszakban látogassanak el a térségbe, hanem egész évben érdeklődjenek a programok iránt. Amik pedig nem jönnének létre a helyi civil szervezetek segítségével. Ezek eredménye pedig tovább növeli a térség látogatottságát.

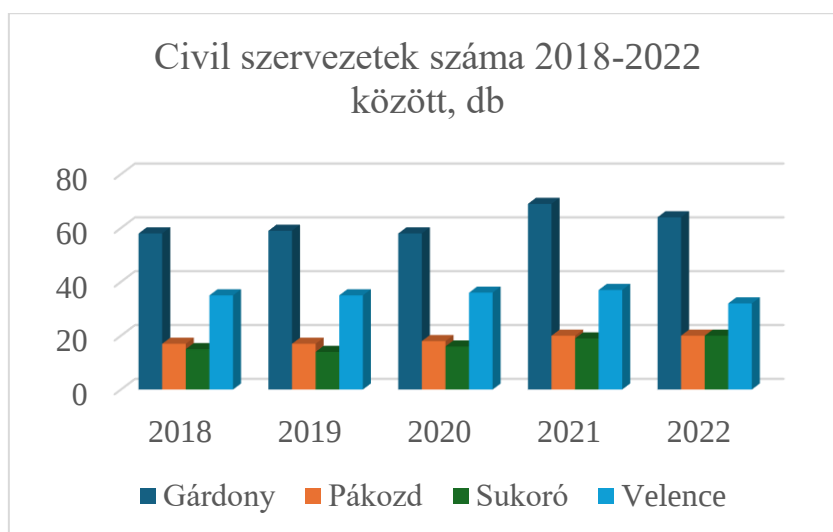
A fenntartható turizmus szorosan összefügg a helyi környezet állapotával. A környezetvédelemmel foglalkozó civil szervezetek hozzájárulnak a természeti értékek megóvásához és segítenek abban, hogy a turizmus ne terhelje túl a környezetet. A Velencei-tó környéki településeken több környezet és természetvédelemmel foglalkozó civil szervezet is található amelyek például faültetési akciókat szerveznek, vagy szemétszedési programokat indítanak a tó környékén. Ezek az erőfeszítések hosszú távon fenntarthatóvá teszik a turizmust.

Egyik gyakran visszatérő probléma a helyi lakosok és a turizmus között, hogy az adott településen élők érdekei sérülnek a turisták igényei miatt. Ezért a civil szervezetek sokszor képviselik a helyi lakosok érdekeit és közvetítőként működnek a helyi önkormányzat és a közösség között. A turizmus fejlesztése során elengedhetetlen, hogy a fejlődés ne váljon károssá a település lakói számára. Ebből adódóan a Civil szervezetek segíthetnek a turizmus fejlesztésének kiegyensúlyozottságában, miközben figyelembe veszi a helyi közösség szükségleteit és a környezet védelmét is. Így a helyi lakosok és a turisták közötti konfliktusok minimalizálhatók, ami pedig hozzájárul a pozitív turisztikai élményekhez.

A civil szervezetek gyakran önkéntes munkára építenek, amely lehetőséget ad a helyiek számára, hogy ők is részt vegyenek a település turizmusának fejlesztésében. Az önkéntesség a közösség és a turisták számára is hasznos és vonzó tud lenni. Például egy civil szervezet által szervezett túra sokszor autentikusabb élményt nyújt a látogatóknak. Mindezek mellett pedig a civil szervezetek új ötletekkel és kezdeményezésekkel állhatnak elő melyek elősegítik a turizmus fejlődését. Ilyen lehet például egy-egy új program kialakítása vagy egy meglévő szolgáltatás továbbfejlesztése is. Úgy gondolom, hogy sokszor fontos ha több szemszögből is megfigyeljük a fejlesztési lehetőségeket, így egyszerűbben elkerülhetőek az esetleges hibázási

lehetőségek. Ezek az innovációk növelhetik a térség versenyképességét és vonzerőjét a turisták számára.

A kulturális turizmus szempontjából fontos a helyi örökség és hagyományok népszerűsítése amihez a civil szervezetek aktívan hozzájárulnak. Például egy egyesület mely hagyományőrzés céljából szervez programokat, ahol a turisták megismerhetik a helyi hagyományokat és szokásokat esetleg népi táncokat. Ezáltal a látogatók nem csak szemlélők lehetnek hanem aktív résztvevők is a helyi kultúrában ami különleges és emlékezetes élményt nyújt számukra.

20. ábra: Civil szervezetek száma a vizsgált településeken

Forrás: Saját szerkesztés a TEIR.hu adatai alapján, 2024

Velence esetében 2018 és 2020 között ugyanannyi civil szervezet működött, míg 2021-ben növekedett és 2022-ben lecsökkent 32 db-ra. Mivel az elmúlt években több gazdasági nehezítő tényező is fellépett ezért nehéz volt a civil szervezetek fenntartása, mivel adományokból vagy programokból, támogatásokból szerzik a fenntartásukhoz, esetleg fejlesztésükhöz elegendő pénz összegeket. A covid járvány, a turizmus visszaesése és az infláció mind megnehezítette a működésüket. Néhány fontosabb civil szervezet Velencén: Velencei Helytörténeti Egyesület, Velencei Polgárőr Egyesület, Velence 2005 Horgász Egyesület, és a Velence Közalapítvány.

Gárdony főbb civil szervezetei a Magyar Országos Horgász Szövetség, Gárdony Város És Térsége Turisztikai Egyesület, Történelmi Játék És Hagyományőrző Társaság, Életművész Ifjúsági Egyesület, és a Velencei-Tavi Életmód Klub. Ezek a szervezetek kihatnak Agárd és Dinnyés területére is. Ez a három település esetében is szintén látható egy növekedés 2021-ben majd egy hirtelen visszaesés a következő évben. A legmagasabb értéket 2021-ben 69 db civil

szervezettel lehet látni. Úgy gondolom, hogy ahogy a többi településnél is, valószínűleg itt is a gazdasági nehézségek lehettek a legnagyobb befolyásoló tényezők.

Sukoró település esetében megfigyelhető egy növekvő tendencia. Míg 2018-ban 15 db, addig 2022-ben 20 db civil szervezet működött. Ebből következhet az, hogy a falu jobban bírta a gazdasági nehézségekkel teli éveket mint a többi település a Velencei-tó körül. A Sukorói Hagyományörző Egyesület, a Sukorói Sportbarátok Közhasznú Sportegyesület, valamint a Sukorói Borbarátok Egyesülete inkább az önkéntességre támaszkodik és nem a fejlesztésekre. Tehát a működésük fennmaradása érdekében ezek a lépések sokkal hatékonyabbak voltak mint más civil szervezetekkel ellentétben.

Pákozdi fontosabb civil szervezetei: Pákozdi Kulturális Egyesület, Pákozdi Sportegyesület, Nagycsaládos Egyesület és az Egyesület Fejér Megye Falusi Turizmusáért. 2018 és 2022 között Pákozdi településen is növekvő tendencia lépett fel a civil szervezetek működése kapcsán. Úgy gondolom, hogy a falu sikereit a civil szervezetekben Székesfehérvár közelsége nagyban befolyásolja, ugyanis nagyon sokan járnak le akár csak hétvégére kirándulni vagy a falusi programokon részt venni.

Tehát összességében elmondható, hogy a Velencei-tó körüli településeken működő civil szervezetek nagy mértékben hozzájárulnak a turizmus sikereihez. Azért is fontosak ezek a szervezetek mert az általuk szervezett programok, a fenntartható fejlődés támogatása, a helyi értékek megőrzése és a közösség érdekeinek képviselése mind hozzájárulnak a pozitív turizmushoz.

3.4. Eredmények, javaslatok

1. hipotézis

miszerint a turizmus fejlesztése hatással van a terület gazdasági növekedésére, kutatásom során beigazolódott, amit több szempont és tény alapján állapítottam meg. A körzetben élő lakosok számára a turizmusból származó bevételek és a turizmus fejlesztései új munkahelyeket, vállalkozási és egyéb infrastrukturális fejlesztési lehetőségeket hozott létre. A turisták által a vendéglátásra költött összegek közvetlen támogatják a helyi vállalkozásokat, továbbá a szolgáltatás szektor fejlődését is elősegítik. Következtetni lehet arra ezáltal, hogy a turizmus fejlesztése és annak hatása nemcsak közvetlen bevételeken, hanem gazdasági mutatókban is megjelennek, például a régió GDP-jéhez is hozzájárulnak. A szezonális bevételre való hagyatkozás azonban veszélyes lehet, ezért a régió stabilitásához szükséges lehet olyan alternatív bevételi forrás kialakítása, vagy meglévő fejlesztése, amelyek szezonon kívüli

időszakban is termelnek bevételt, megtartják a munkahelyeket, összességében fenntartják a gazdasági aktivitást. Érdeemes lehet ezeken felül egyes események megtartásának ösztönzése, mint például sportesemények megszervezése, infrastrukturális fejlesztésre irányuló beruházások, mint bicikliutak kiépítése, vagy esetleg a tömegközlekedési szolgáltatások kibővítése a térségben.

2. hipotézis

Velencei-tó turizmusának növekedése a helyi lakosság növekedését eredményezheti. Az elmúlt években egyértelműen megfigyelhető, hogy a népességszám valóban növekedett a tó körül, amiben a turizmusnak van közre játszása. A frissen kialakuló munkahelyek, valamint a családalapításhoz kedvező infrastrukturális fejlesztések, mint például iskolák, óvodák, egyéb intézmények fejlesztése mellett Budapest és Székesfehérvár közelsége is nagyban hozzájárul ahhoz, hogy a tó körüli települések vonzóak lettek a fiatalok számára. Ezek a fiatalok nemcsak a népességszám növekedéséhez járulnak hozzá, hanem munkaerő szempontjából is előnyösek, valamint a letelepedésük a hozzájárul a demográfiai egyensúly javulásához. Annak érdekében, hogy ezt a javulást biztosítsák, a fiatalabbak számára még kedvezőbbé tehetik a letelepedést kedvezményes lakhatási lehetőségekkel, pályázatok kialakításával, közösségi terek felújításával, valamint azok rendes működtetésével.

3. hipotézis

Ami a tó turisztikai terhelését és annak negatív hatásait elemzi, beigazolódott, mivel az utóbbi időszakban a tó vízminőségére és ökoszisztémájára a túlzott turizmus jelentős káros hatásokat gyakorolt. Az akkori vízszint szélsőséges ingadozása, amit többnyire környezeti hatások idéztek elő, önmagában veszélyt jelentett a tó élővilágára, viszont a turisták után maradt hulladék és egyéb környezetszennyező tényezők tovább rontják a helyzetet. Preventív intézkedések nélkül a tó hosszútávú terhelése fenntarthatatlan, továbbá a tó vonzóereje is csökkenésnek indul, ami idővel meglátszik majd a látogatószám csökkenésén. A Velencei-tó környékén szigorúbb szabályozás és ellenőrzési rendszer kialakítása, szelektív hulladékgyűjtés és hulladékkezelés, valamint vízminőség védelem kialakítása és civil szervezetek, iskolák és önkéntesek bevonásával szemétszedési és környezet tisztítási programok megalakítása lenne célszerű, annak érdekében, hogy a Velencei-tó minél tisztább és vonzóbb maradjon.

Úgy gondolom, hogy a covid járvány utáni nehéz időszak helyreállítása során több szempontot is figyelembe kell venni, amik akár alternatív megoldásként is szolgálhatnak a turizmus fejlődésében.

A turizmus és a helyi termelői piacok között egy olyan kapcsolat is kialakulhat ami kölcsönösen előnyös akár kulturális, gazdasági vagy fenntarthatósági szempontból, ugyanis a helyi piacok nem csak a helyi közösség számára jelentenek nagy értéket, hanem a turistáknak is vonzó célpont lehet a különleges élmények és a helyi termékek kínálata miatt. Fontos megemlíteni, hogy a turisták azokat az autentikus élményeket, ételeket, italokat keresik, amelyekkel könnyebben megismerhetik az adott térség kultúráját, gasztronómiáját és hagyományait. Erre pedig a helyi termelői piacok, kiváló lehetőséget nyújtanak, mivel a turisták belecsöppenhetnek a helyi közösségbe és kapcsolatokat építhetnek az ottani termelőkkel, gazdákkal és kézművesekkel. A termelők által eladott italok, ételek, friss gyümölcsök, zöldségek és kézműves tárgyak nem csak emlékként szolgálnak, hanem közvetítik az adott falu vagy térség egyedi értékeit is. A helyi termelői piacok bevonása a turizmusba nagyban elősegíti a helyi gazdaság fejlődését ugyanis a turisták által vásárolt termékekből befolyó bevételt közvetlenül a termelők kapják meg. Ezzel pedig tovább erősítik a helyi gazdaságok fenntarthatóságát. Ezek a vásárlások sokszor nagy befolyással bírnak a gazdák jövedelmére, különösen a Velencei-tó térségében, hiszen több nagyobb áruházláncsal kell versenyezniük a helyi gazdálkodóknak.

Mindezek mellett a helyi termelői piacok támogatják a fenntartható turizmust a szállítási láncok csökkentésével, ezáltal kisebb környezeti terhelést jelentenek. Fordított esetben pedig a turisták is hozzájárulnak a helyi környezet védelméhez azáltal, hogy a helyben előállított ételeket és italokat vásárolják meg. Ahogy már a fentebbiekben is említettem a fenntartható turizmus egyre fontosabbá válik a környezetünkben. A helyi piacok népszerűsítése pedig része lehet egy fenntartható turizmusfejlesztési stratégiának, ugyanis ilyen esetekben a helyi erőforrások és közösségek előnyben részesülnek.

Mivel a termelői piacok különleges élményeket nyújtanak a látogatóknak, ezért vonzóvá teszi a turisták számára az adott települést. Ezáltal a piacok arra ösztönözhetik a turistákat, hogy hosszabb ideig tartózkodjanak az adott településen vagy esetleg visszatérő látogatásokat, utazásokat tegyenek a térségbe.

Véleményem szerint minden településen fontos lenne a termelői piacok kialakítása. Ezáltal nem csak a helyi közösségek és a termelők lennének támogatva, hanem a gazdaságot is fellendítené a turizmussal együtt

4. ÖSSZEFOGLALÁS

Dolgozatom a Velencei-tó turizmusának és a környező települések turisztikai fejlesztésének lehetőségeit mutatja be. Témaválasztásom oka a környékhez való személyes kötődésem alapszik, itt nőttem fel, így első kézből tapasztalhattam, hogy a turizmus milyen mértékben formálta a térséget. A Velencei-tó környékén az elmúlt években számos közösségi és infrastrukturális fejlesztés jött létre, beleértve az oktatási intézmények, parkok és közösségi terek kialakítását, bővítését. A helyi turisztika fejlesztése nemcsak gazdasági szempontból előnyös, de a helyi lakosság életminőségének javításában is közre játszik.

Az irodalmi áttekintésben a turizmus történetét, továbbá a modern turizmus különböző típusait és trendjeit vizsgálom. A turizmus gyökerei egészen az ókori Római és Görög civilizációkig nyúlnak vissza, mivel a szabadidős turizmus a Római Birodalomban alakult ki, amit fejlett infrastruktúrára építettek. Később a 19. században az ipari forradalom új korszakba léptette a turizmust és annak fejlesztését, amit főképp a hajók és gőzmozdonyok megjelenése idéztek elő, később pedig az autók és repülők megjelenése is hasonló eredménnyel járt.

A modern turizmusnak több fajtája van, ezek között szerepel nemzetközi vagy belföldi turizmus, emellett még létezik szabadidős vagy üzleti, szervezett vagy nem szervezett turizmus is. Más besorolások szerint létezik luxusturizmus, ökoturizmus, valamint kulturális és sportturizmus. A környezeti fenntarthatóság kérdése egyre nagyobb hangsúlyba került az elmúlt időszakban, így a több fajta turizmus fenntartása mellett a környezet fenntarthatóságát is célként kell kitűzni.

Úgy gondolom, hogy a 2019-es covid járvány majd a 2022-es aszályos év nagyban megnehezítette a turisztika létét a térségben. Ezek az események nehezebbnél nehezebb nem várt helyzeteket hoztak a helyi turizmus életében ezért is vélekedem úgy, hogy ennek vizsgálata és felmérése elengedhetetlen a fejlődése érdekében.

Kutatásom fókuszába a Velencei-tó körüli települések turizmusát helyeztem, különös tekintettel a fenntarthatóságra, a helyi közösségek életminőségének javítására valamint a helyi turizmus fejlődésére. Erős hangsúlyt kapott a turizmus fellendülése és annak változása a 2019-es covid járvány ideje alatt és a környezeti fenntarthatóság egyensúlyba helyezése. A kutatásom a helyi lakosságot is bevonja a turisztikai fejlesztések értékelésébe, ahol külön figyelmet kap a népesség számának növekedése, összetétele, a nyilvántartott álláskereső és civil szervezetek valamint a kulturális rendezvények száma amely elengedhetetlen tényező a turizmust illetően a térségben. Ezeken kívül fontos az egyéb infrastruktúrák javítása, valamint a turizmusból

származó bevételek eloszlása. Kiemeli a kutatásom továbbá, hogy a turizmus fejlesztése munkahelyeket teremt és ösztönzi helyi gazdaság fejlődését.

A Velencei-tó térségében végzett kutatásom három hipotézise alátámasztotta, hogy a turizmusfejlesztés jelentős gazdasági hatásokkal bír a térségben valamint pozitív hatással van a lakosság létszámára. Ellenben felhívja a figyelmet a fenntartható működés szükségességére. A turizmusból származó bevételek és az infrastruktúrafejlesztések új munkahelyeket teremtenek, amelyek a GDP-hez, és megalapozhatják a régió gazdasági stabilitását. Viszont a szezonális foglalkoztatás mellett szükség van a tavasztól kora őszig tartó szezonon kívüli bevételi forrásokra is, a gazdaság normális működése érdekében. Úgy gondolom, hogy a 2022-es aszály rávilágított a turisztika azon részeire, amik nem köthetők a fürdőturizmushoz. Véleményem szerint fontos a turizmusban egy biztonságos és stabil alap létrehozása, jelen esetben ez azt jelenti, hogy a fürdőturizmuson kívül fejleszteni kell a többi lehetséges turizmus fajtát mint például a természetjáró, kerékpár, gasztronómia és egyéb turizmusokat. Az egyik lehetőség a helyi termelői piacokban mutatkozik meg, mivel különleges élményeket és közvetlen gazdasági támogatást nyújtanak mind a közösségnek, mind a látogatóknak. A piacok jelenléte elősegíti a fenntartható turizmust, környezetvédelmet és vonzóvá teszi a térséget, különösen a szezonális időszakokban. A kutatás eredményeképp kiderült, hogy a termelői piacok hiánya vagy fejlesztésének elmaradása, mint Pákozd vagy Velence esetében, kihagyott lehetőség lehet. Tehát a helyi piacok fejlesztése és ezek összehangolása kulturális eseményekkel tovább növelheti a régió vonzerőjét, miközben javítva a helyi gazdaság fenntarthatóságát.

A dolgozat lényegében rávilágít arra, hogy a turizmus a Velencei-tó térségében jelentős gazdasági és társadalmi változásokat idézett elő. A turizmusba fektetett újítások és a fenntarthatóság közti egyensúly megtartása alapvető fontosságú szerepet tölt be a térség jövőjének formálásában, ennek érdekében egy olyan integrált, hosszútávú stratégiát kell alkalmazni, ami figyelembe veszi a környezet és az ember igényeit egyaránt, hogy ez biztosítsa a térség fejlődését és vonzerőjét.

5. IRODALOMJEGYZÉK

1. Ásványi Katalin, B. Z.-K.-S.-K. (2022). Fenntarthatóság a turizmusban. Budapest: Akadémia Kiadó.
2. Aubert, A. (2011). Turizmus trendek és térszerkezet Magyarországon. Pécs: PTE TTK-Publikon.
3. Beinstein, R. E.-M. (2002). Die Zukunft des Handels. Frankfurt: Zukunftsinstitut.
4. Chow, W. T. (1980). Annals of Tourism Research. Department of Geography University of Hawaii, USA.
5. Csapó, J. (2019). A turizmuspolitika és turizmusirányítás elmélete és gyakorlata az Európai Unióban. Budapest: Akadémia Kiadó.
6. Csapó, J., & Törőcsik, M. (2020). A turizmus jövője a nemzetközi és hazai turizmus legújabb trendjeinek elemzése elméleti és gyakorlati megközelítésben. Pécs.
7. Csorba, G. (2017. 05 2017.05.23.). Fenntartható turizmus. Magyarország.
8. Dombay, I. (2007). A turizmus Földrajza. Kolozsvár: Kolozsvári Egyetemi Kiadó.
9. Erdős Martonné, K. (2009). A Turizmus alapjai. Debreceni Egyetemi Kiadó.
10. Fekete, M., & Claude, K. (2001). Turisztikai alapismeretek. Budapest: Budapesti Gazdasági Főiskola Kereskedelmi, Vendéglátóipari és idegenforgalmi Főiskolai Kar Magyar-Svájci Turisztikai Továbbképző Intézet.
11. Fekete, M. (2006). A turizmuselmélettől a gyakorlatig. Sopron.
12. G.Wall. (1997). Rethinking Impacts of Tourism. UK.
13. Gyömrei, S. (1934). Az utazási kedv története. Budapest: Gergely R. Kiadó.
14. Gyuricza, L. (2008). A Turizmus Nemzetközi Földrajza. Budapest-Pécs: Dialóg Campus Kiadó.
15. Happ, É. (2014). Fenntartható turizmus és felelősségvállalás.
16. Jászberényi, M. (2014). A kulturális turizmus sokszínűsége. Budapest: Akadémia Kiadó.
17. Jászberényi, M. (2019). Vizi turizmus és közlekedés: termékek, trendek, regionalitás. Budapest: Akadémia Kiadó.
18. Jászberényi, M., Munkácsy, A., Forma, B., & Pintér, Á. (2018). Közlekedés, Mobilitás, Turizmus. Budapest: Akadémia Kiadó.
19. Kovács, E., & Kiss, K. (2018). Turisztikai trendek. Budapest: Akadémia Kiadó.
20. Kupi, L. (2004). Város volt Város lesz.

21. Lengyel, M. (1997). A turizmus versenyképességét befolyásoló tényezők. Műhelytanulmányok. Budapest, Pest, Magyarország.
22. Lengyel, M. (2004). A turizmus általános elmélete. Budapest: Heller Farkas Gazdasági és Turisztikai Szolgáltatások Főiskolája.
23. Máhr, T., Keller, K., & Birkner, Z. (2022). Innováció a turizmusban. Budapest: Akadémia Kiadó.
24. Michalkó, G. (2007). A turizmuselmélet alapjai. Székesfehérvár: Kodolányi János Főiskola.
25. Michalkó, G. (2012). Turizmológia. Budapest: Akadémia Kiadó.
26. Müller, A., Szabó, R., & Kerényi, E. (2009). Fürdő kutatás a Közép- Dunántúli Régióban. Forrás: https://publikacio.uni-eszterhazy.hu/718/1/77-87_Muller.pdf
27. Nagy, D. (2020). A jövő turizmusa a turizmus jövője. Pécs.
28. Nagykapos és Vidéke Társulás. (2013). Szlovák-Magyar Gasztronómiai és Idegenforgalmi ismeretek.
29. Nagy-Szijártó, Csilla-Szalmáné, B., & Mária, C. (2023). A fenntartható településfejlesztés a Velencei-tó térségében.
30. Online 1. (2018). Generációk a turizmusban. Pécs.
31. Online2. (2024. 06). Gyorstájékoztató. Forrás: ksh.hu: <https://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok/tsz/tsz2405.html>
32. Online3. (2024). Fenntartható Fejlődési célok. Forrás: Egyesült Nemzetek Szervezete: https://unis.unvienna.org/unis/hu/topics/sustainable_development_goals.html
33. Online4. (2012). Velencei-tó, mint regionálisan kiemelt térség cselekvési stratégiája előkészítő tanulmány. Budapest.
34. Online5. (2024). pakoZd.hu. Forrás: <https://www.pakoZd.hu/>
35. Online6. (2024). sukoro.hu. Forrás: <https://www.sukoro.hu/>
36. Online7. (2024). ksh.hu. Forrás: <https://www.ksh.hu/>
37. Online8. (2024). Velence.hu. Forrás: <https://velence.hu/>
38. Online9. (2024). gardony.hu. Forrás: <https://www.gardony.hu/>
39. Puczkó, L. (1998). A turizmus hatásai. Budapest: Aula kiadó.
40. Rákossy, G. (1989). Social Impacts of Tourism in Hungary. Ausztria.
41. Rátz, T. (1999). A turizmus társadalmi -kulturális hatásai. Budapest.
42. Szabó, S. (2020. 05 2020.05.02.). A fenntartható urizmus és a helykötődés kapcsolatának vizsgálata a Busójárás kontextusában. Forrás: Turisztikai

tanulmányok.hu: <https://www.turisztikaitanulmanyok.hu/2020/07/21/szabo-sara-a-fenntarthato-turizmus-es-a-helykotodes-kapcsolatanak-vizsgalata-a-busojaras-kontextusaban/>

43. Szatmári , G. (2022). A Turizmus fogalma, fajtái. Forrás: scribd.com: <https://www.scribd.com/document/698398105/A-turizmus-fogalma-fajta-i>
44. Szilágyi , D. (2023). Velencei-tó: természetes folyamatok útjában az ember? Forrás: Nemzeti Községi Egyetem Ludovika: <https://www.unike.hu/hirek/2022/01/01/velencei-to-termeszetes-folyamatok-utjaban-az-ember>
45. Wirth, G. (2016). A turizmus és a területfejlesztés összefüggéseinek vizsgálata a Velencei-tónál. Szent István Egyetem.
46. World Tourism Organization. (1999). Tourism Highlights.

6. MELLÉKLETEK

1. számú melléklet: ábrák jegyzéke

1. ábra: Turisztikai szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma	17
2. ábra: A turizmus fenntarthatósága	20
6. ábra : A Velencei-tó körül elhelyezkedő települések	28
7. ábra: Pákozdi Katonai Emlékpark	30
8. ábra: A Sukorói Likas kő	31
9. ábra: Velencei Bence-hegyi kilátó	33
10. ábra: Agárdi Gyógy- és Termálfürdő	35
11. ábra: Dinnyési Várpark Skanzen	35
12. ábra: Gárdonyi Géza emlékház	36
13. ábra: Állandó népesség a vizsgált településeken	38
14. ábra: Gárdony település kormegoszlása	40
15. ábra: Pákozdi település kormegoszlása	41
16. ábra: Sukoró település kormegoszlása	42
17. ábra: Velence település kormegoszlása	42
18. ábra: Személyi jövedelemadót fizetők száma a vizsgált településeken	44
19. ábra: Befizetett személyi jövedelemadó összege a vizsgált településeken	45
20. ábra: Nyilvántartott álláskeresők száma a vizsgált településeken	46
21. ábra: Kulturális rendezvények száma a vizsgált településeken	49
22. ábra: Kulturális rendezvények száma a vizsgált településeken kivétel Gárdonyt	49
23. ábra: Civil szervezetek száma a vizsgált településeken	52

2. számú melléklet: táblázatok jegyzéke

1. táblázat: Az 1930-as évek nemzetközi turizmusa	7
2. táblázat: Turizmus trendek	14

NYILATKOZAT

a szakdolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Beta Emese
A Hallgató Neptun kódja: DUK3LS
A dolgozat címe: Velencei-tó fejlesztési lehetőségeinek vizsgálata
A megjelenés éve: 2024
A konzulens intézetének neve: Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet
A konzulens tanszékének a neve: Vidék- és Területfejlesztési Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott szakdolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlant állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdonkezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumba. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után

nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumban.

Kelt: 2024. év 10. hó 31. nap

Hallgató aláírása

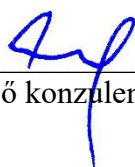
NYILATKOZAT

Beta Emese (DUK3LS) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a szakdolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A szakdolgozatot a záróvizsgán történő védeésre javaslom / nem javaslom.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem

Kelt: Gödöllő, 2024. ____ év ____ 10. ____ hó ____ 31. ____ nap

belső konzulens